Чытайце ў нумары: СЦЕЖКАМІ ВЯЛІКАГА ПАЭТА · ФЭСТЫН У СТАРЫМ ЛЯЎКОВЕ · У ЛАСІНЦЫ ПАНУЕ РУХ

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 41 (502) | ГОД X | 10 КАСТРЫЧНІКА 1965 года | ЦАНА 60 гр.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

ЗАЎСЁДЫ САЛДАТ

Сустрэў мяне чалавек сярэдняга росту, з дабрадушным тварам, які пастаянна раз'ясняе дабразычлівая ўсмешка. **Генерал САМУІЛ МАЛЬКО.**

Мы ў Варшаве, у памяшканні генерала.

— Распранайцеся, калі ласка, будзьце госцем, — просіць генерал. Мы селі за сталом.

— З нагоды дня Войска Польскага хацеў бы прасіць у Вас інтэрв'ю для нашага тыднёвіка...

— Беларусаў успамінаю я заўсёды з глыбокай сардэчнасцю. Яны мне шчыра дапамаглі ў найбольш цяжкі час майго жыцця, у час суровага падпольнага змагання.

— Вось менавіта, пакуль сталі Вы салдатам Войска Польскага, былі ўжо салдатам рэвалюцыі. Калі і як гэта здзейснілася?

Хвіліна глыбокай задуменнасці.

— Мая дарога ў рады рэвалюцыянераў, — гаворыць генерал, — нічым асаблівым не адрознівалася ад дарогі многіх другіх маіх равеснікаў. Нарадзіўся я 60 год таму назад на Палессі ў сям'і вясковага бедняка.

Першая сусветная вайна застала мяне ў школе. Мабілізацыя, паход салдат на фронт, роспачныя развітанні.

Адна сярод чарговых мабілізацыйных хваляў захапіла ў салдаты майго бацьку. Астаўся я з бездапаможнай маці.

Асабліва важным у маім жыцці быў 1917 год. Адной сакавіцкай раніцай увайшла ў клас неяк адменена наша класная выхавацельніца. Прывітаўшы нас як звычайна, яна заявіла ўсхваляваным голасам:

— Няма цара! Ён звергнуты! Успыхнула рэвалюцыя!

Мы астаўбянелі. Дапытлівым позіркам глядзелі на класную выхавацельніцу.

— Што цяпер будзе? — гаварыў наш позірк.

— Не бойцеся, горш не будзе, — адказала настаўніца і пачала расказваць пра справы, аб якіх нам, юнакам, ніхто яшчэ не гаварыў. Упершыню ў сваім жыцці пачуў я словы праўды пра цара, пра вайну, пра рэвалюцыю і аб правах простага люду.

Шумна святкавалі мы Першамай. Цэлай школай прымалі ўдзел у маніфестацыйным паходзе. У галаве шумела ад уражанняў. Чырвоныя сцягі, ваенны аркестр, прамовы і песні. Прамоў я не зусім яшчэ разумеў, але песні — так прыгожыя, простыя і баявыя. Былі яны першай азбукай маёй палітычнай граматы.

«Отречёмся от старого мира!» «На бой кровавый, святой и правый, марш марш вперед, рабочий народ!»

Словы гэтыя ўзнімалі на барацьбу, бы трывожны звон.

А потым прыйшоў кастрычнік. Высакародныя словы праўды сілай народнай волі пераўтвараліся ў рэвалюцыйныя чыны. Рэвалюцыйныя падзеі і савецкая школа фармуюць першыя асновы майго кругагляду. Пачаў я хадзіць на шматлікія мітынгі.

— Чаго вам тут, малакасосы! — часта праганялі нас старэйшыя. Але арганізатары мітынгаў, асабліва ваенныя камісары, ахвотна нам давяралі розныя заданні. Мы былі і пасланцамі, і разносчыкамі лістовак і ўсялякай іншай літаратуры.

(Працяг на стар. 4)

НОВЫЯ ВЕРШЫ

ІВАН КАЛЕСНІК

* * *

Ёсць на свеце станцыя такая,
Што мяне з усіх дарог гукае.
Песняй — кліча на прадвесні,
Як дзяўчына, кліча і чакае.

Ёсць на свеце станцыя такая.
Што мяне, як госця, сустракае.
Летам — тапалевым цветам,
Снежным пухам сцежкі пасыпае.

Ёсць на свеце станцыя такая,
Што як маці родная чакае.
Восень — на спатканне просіць,
У грыбных лясах мяне гукае.

Ёсць на свеце станцыя такая,
Што са мной, як успамін, блукае.
Вее — сіверам завея,
Але к ёй дарог не замятае.

* * *

Спявае неба, луг і поле,
І вее халадком з крыніц.
Прынесла лета у прыполе
Духмяных чэрвеньскіх суніц.

Смакуюць ягаду малыя...
А пасівелыя дзяды
Гады прыгадваюць былыя,
Крануўшы іней барады.

Тугі і весялосці болей,
Што дзень за днём, як міг, бяжыць.
Калі так звоніць луг і поле,
Смуга паўдзённая дрыжыць.

РЭЧКА ЛЕБЕДЗЬ

Паплавы...
Паплавы...
Гэткіх выпасаў
Я не бачыў яшчэ нідзе.
Як мяцеліца, птушнік высыпаў
І трымаецца на вадзе.

Гусі-лебедзі ў рэчцы Лебедзь
Залатыя аблокі цярэбяць.

Маладыя каліны квецяцца.
Рой пчаліны над ярам гудзе,
І суквецці над плынню свецяцца,
Нібы воблакі на вадзе,

Нібы лебедзі ў рэчцы Лебедзь
Дакранаюцца неба ледзьве.

На купалле — здаўна так водзіцца —
З навакольных сёл да ракі
Адвячоркам дзяўчаты сходзяцца
І па рэчцы плывуць вянкі.

Самі — лебедзі — у рэчцы Лебедзь
Хочуць шчасця сваё угледзець.

НОВЫ КОНКУРС

Рэдакцыя «Нівы» аб'яўляе новы конкурс пад назвай

ЛЕГЕНДЫ НАШАЙ ВЕСКІ

У конкурсе можа прыняць удзел кожны, хто да 31.XII.1965 г. прышле ў рэдакцыю «Нівы» запісаную ў сваёй вёсцы адну або некалькі легенд. Легенды павінны быць аўтэнтычныя (такія, якія сапраўды расказваюцца, або расказваліся ў вашай вёсцы, а не выдуманыя вамі), легенды датычыць могуць усяго: паходжання вёсак, урочышчаў, рэчак, горак, розных помнікаў, каплічак і г.д., паходжання іх назваў, цікавых легендарных падзей з мінулага вашай вёскі. Могуць гэта быць розныя «страшныя» апавяданні аб страхах, ваўках, забойцах, цікавых людзях, якія жылі ў далёкім мінулым і г.д. Удзельнікі конкурсу атрымаюць вартасныя кніжныя ўзнагароды. Больш цікавыя легенды будуць друкавацца ў «Ніве», за што тыя, хто іх прышле, атрымаюць грашовыя ганарары.

Восенню ля Бандароў. Фота Паўлючук

Оскар Лянге

2 кастрычніка 1965 года пасля цяжкай хваробы памёр Оскар Лянге. Смерць вырвала з нашых радоў вялікага чалавека, партыйнага дзеяча, вучонага.

Оскар Лянге нарадзіўся 27 ліпеня 1904 года. Закончыў Кракаўскі універсітэт. Пасля выступае ўжо як зрэлы дзеяч сацыялістычнага руху і навуковы работнік. Адзначаецца вялікаю палітычнаю заангажаванасцю, з чаго ўлады былі вельмі нездаволеныя. Гэтая сітуацыя неяк змушае Яго да выезду ў ЗША, адкуль вяртаецца ў 1937 годзе. Не атрымаўшы працы ў польскіх навучальных установах выязджае зноў у ЗША, куды яго запрасілі тамтэйшыя універсітэты.

У гадах акупацыі О. Лянге стаўся вядомым дзеячам і аўтарытэтам левых кругоў польскай эміграцыі.

Пасля вяртання, у 1945 годзе, на Айчыну з'яўляецца паслом Польшчы ў ЗША і прадстаўніком у Радзе Бяспекі. Ад 1948 года з'яўляецца пастаянна членам ЦК ПАРП і паслом у Сейм. Ад 1955 года — член, а потым намеснік старшыні Рады Дзяржавы.

Др О. Лянге — гэта вялікі міжнародны дзеяч, які два разы быў старшынёй еўрапейскай камісіі ААН па гаспадарчых справах, а таксама як эксперт па эканамічных і грамадскіх рэзультатах раззбраення. Як адзін з найбольш выдатных эканамістаў сучаснасці з'яўляецца дарадчыкам многіх краін свету. О. Лянге — гэта член многіх акадэмій і міжнародных навуковых таварыстваў.

Паралельна да грамадскай дзейнасці праф. др О. Лянге адзначаецца незмардаванасцю ў навуковай дзейнасці. У 1952—64 гадах з'яўляецца рэктарам С.Г.П.іС., а затым кіруе кафедрай палітычнай эканоміі Варшаўскага універсітэта. Яго лекцыі на універсітэце адзначаліся як вялікае здарэнне ў навуковым свеце. Вядомыя навуковыя працы Яго гэта: «Студыі аб эканамічнай тэорыі сацыялістычнай гаспадаркі», «Тэорыя рэпрадукцыі акумуляцыі», «Палітычная эканомія» — якой не закончыў, і іншыя.

Адышоў ад нас чалавек, які сваім жыццём, дзейнасцю і навуковымі дасягненнямі вызначыў сабе рангу і месца ў памяці народа, рангу найбольш выдатнага вучонага нашых часоў.

СЦЕЖКАМІ ВЯЛІКАГА ПАЭТА

Юркая аўтамашына імчыць нас па гладкай шашы Навагрудак — Баранавічы. Мільгаюць палеткі, вёскі. Залатая восень кладзе свой адбітак на акаляючыя мясціны. Уздоўж дарогі зеляне ўжо густая рунь, ляцяць белыя валокны павуціння.

Вёска Валеўка. Калі ўзяць крыху ўлева, распачынаецца ўжо другі раён — Карэліцкі. А калі ехаць прама, хутка ўбачыш маляўнічыя берагі возера Свіцязь. Такой назвай імянуецца і калгас «Свіцязь», цэнтр якога знаходзіцца ў Валеўцы.

У гэтым месцы мы заварочваем улева і едзем у Карэліцкі раён. Шлях туды трымаем невыпадкова. Навагрудскія і Карэліцкія калгасы — даўнія дружбакі. Вось ужо некалькі год яны спаборнічаюць паміж сабою за высокія паказчыкі ў паляводстве і жывёлагадоўлі, супольнымі сіламі і сродкамі будуюць калгасны дом адпачынку на Свіцязі.

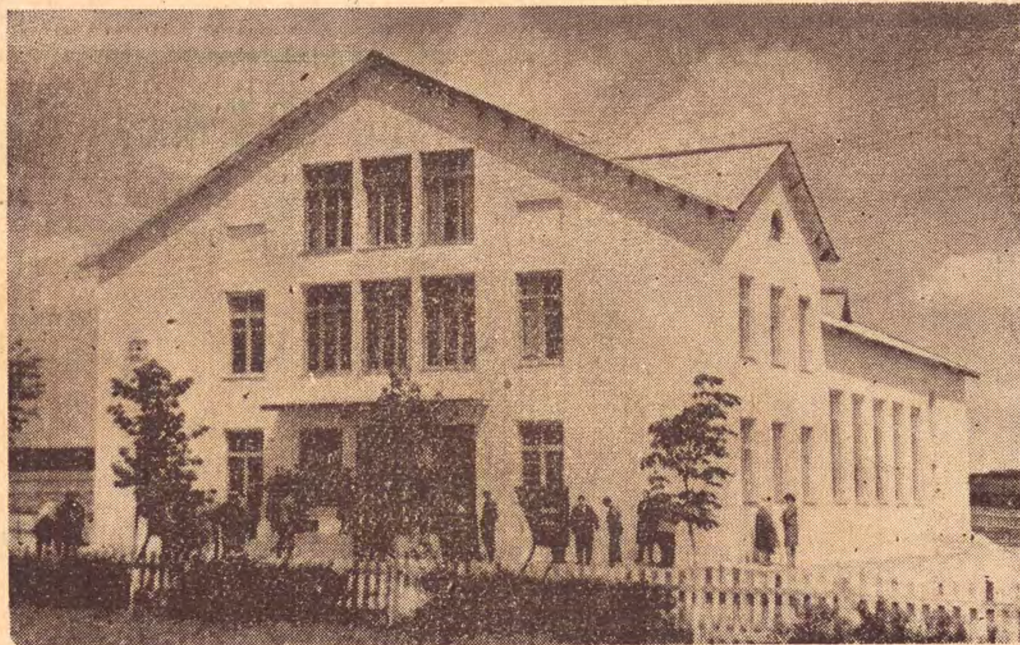
Якіх поспехаў дабіліся суседзі? Гэтае пытанне нас цікавіць цяпер.

Машына нясецца паміж палёў. Тыя ж, што і ў Навагрудскім раёне, узгоркі, лагчыны. Тыя ж грушы - дзічкі каля дарог. Якія ж гэта родныя і блізкія сэрцу мясціны! Па гэтай дарозе калісьці ездзіў і хадзіў вялікі польскі паэт Адам Міцкевіч.

Гісторыя і назвы калгасаў і вёсак звязаны з многімі выдатнымі падзеямі.

...Першы карэліцкі калгас. Ён носіць назву імя Якуба Коласа. Гэтая назва не выпадковая. Выдатны беларускі паэт пасля вайны тут выбіраўся ў Вярхоўны Савет СССР. Сустракаўся з калгаснікамі, рабочымі. На беразе возера Свіцязь стаіць высокі дуб, які носіць назву Данілы — сына Коласа.

Крыху далей распачынаецца калгас імя Гастэлы. Невыпадковая гэта таксама назва. Адсюль, з вёскі Плужыны, калісьці бацька Мікалая Гастэлы адправіўся ў далёкі шлях у пошуках лепшага жыцця. Ён, бачна, многа легенд расказваў свайму сыну аб мужных людзях, якія ніколі не скараліся перад ворагамі. Магчыма, пад гэтым уплывам і здзейсніў свой гераічны ўчынак Мікалай Гастэла, накіраваўшы палаючы самалёт на скапленне варожых танкаў і гармат.

Палац культуры ў вёсцы Кайшоўка. Фота Леаніда Корзуна

Ідуць палі калгаса «Савецкая Армія». У вёсцы Варонча, як перадаецца з пакалення ў пакаленне, быў калісьці Адам Міцкевіч. Паказваюць нават дубволат у шэсць абхватаў, які стаіць над люстранай гладдзю вялікай сажалкі, дзе любіў адпачываць паэт.

Адам Міцкевіч у сваім выдатным творы «Пан Тадэуш» успамінае гэтае месца: «І мае сто вазоў сецяў у замку Варанчанскім».

У Варончы, ды і ў суседніх вёсках, жывуць аднафамільцы многіх герояў гэтага твору. Ёсць прозвішчы Сапліцаў, ёсць нават вёска пад такой назвай.

Адсюль зусім блізка Туганавічы, дзе ў 1818—1820 гадах гасціў у свайго сябра Міхаіла Верашчакі вялікі паэт. Тут ён пазнаў і пакахаў Марылю.

Але едзем далей. Паабапал дарогі густыя прысады з ліп і клёнаў. У хуткім часе перад намі вёска Цырын — цэнтр калгаса «Ленінскі шлях». У баладзе «Свіцязь» Міцкевіч успамінае гэтую вёску. Мясцовы памешчык перш чым прыступіць да вывучэння возера, даў малебен ў многіх касцёлаў. Сюды нават прыехаў ксёндз з Цырына.

Як расказваюць легенды, вельмі многа цемнаты і адсталасці было раней тут. А вось за гады Савецкай улады 600 выпускнікоў Цырынскай сярэдняй школы атрымалі вышэйшую адукацыю. Яны сталі аграномамі, інжынерамі, урачамі, афіцэрамі Савецкай Арміі.

Адсюль зусім блізка знаходзіцца вёска Кайшоўка — цэнтр калгаса «Зара». Бадай не было раней больш цёмнага кутка, як гэтая вёска. Цяпер уздоўж вуліцы высяцца новыя дамы пад шыферам і чарапіцай, на палях працуюць трактары, камбайны.

Хутка мы былі ў цэнтры вёскі. Перад намі красаваўся высокі трохпавярховы цагляны будынак калгаснага Палаца культуры. Навокал буйна квітнелі кветкі, а крыху далей шырока распасціраўся сельскі стадыён.

Уваходзім у Палац культуры. У вялікім фае — карціны мастакоў. У вестыбюлі — дарагія дарожкі, прыгожыя вазоны, пад самую столь люстэркі. У залах — дзённае асвятленне.

Праходзім некалькі прасторных пакояў для работы гурткоў і трапляем у вялікую залу. Роўнымі радамі тут стаяць шыфаніраваныя дубовыя крэслы. У зале — 410 месц. У ім шырокі кінаэкран. Тры разы ў тыдзень дэманструюцца кінафільмы. Летам у калгаснікаў пабывалі і паставілі п'есы артысты мінскіх тэатраў і другіх. Ёсць у калгасе і свой хор, які налічвае 35 чалавек. Самадзейныя артысты выступаюць на калгаснай

(Працяг на стар. 4)

Наша акцыя

КНІЖКІ ДЛЯ ДОМА КУЛЬТУРЫ ІМЯ КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА Ў ГАРАДКУ

Падарунак беларускага савецкага паэта **Івана Калесніка** з уласнаручнай дэдыкацыяй:

Іван Калеснік — Пяць сузор'яў (зборнік вершаў).

Успаміны 24

Прагна чакаў я нядзелі. Гаварылі, што ў нядзелю не гоняць на работу, што можна адпачыць. У думках лічыў дні і гадзіны. Найгорш было спаць. Дзесяткі нарываў, раздушаных у дзень, засыхаючы, пяклі, як агонь. Здавалася, што нейкая гадзюка ўпілася ў цела вострымі кіпцюрамі ды раз - пораз разрывае скуру. Не мог ляжаць. А раніцай ледзь злазіў з нараў. І толькі свядомасць, што зараз пасля пабудкі ўварвецца ў залу паліцай Маркоўскі або Сітко ці нейкі іх сябра і пачне зноў біць... Толькі гэта ставіла на ногі. Аднекуль знаходзіліся сілы, і як кожны дзень, разам з усімі бег я на пераклічку.

І вось дачакаўся нядзелі, першай маёй нядзелі ў Картуз - Бярозе.

Святочны дзень распачаўся, як усе папярэднія. Пабудка, «гімнастыка», пераклічка, снеданне, «гімнастыка». Пасля снедання сабралі ўсіх на рапартным панадворку. З'явіўся камендант Балеслаў Грэфнер. Прыняўшы рапарт ад дзяжурных, рэзка загадаў:

— Камуністы, не веруючыя, яўрэі — выступіць!

Выступіла нас чалавек са 30.

— Для іх свята няма! — заявіў інспектар паліцыі, Грэфнер. — Забраць іх на кухню! Усе іншыя — на малебен! — распарадзіўся наш цар і бог.

Дзяжурныя паліцаі разбілі нас на групы. Адных паслалі на кухню памагаць пастаяннаму кухару рыхтаваць страву, другім даручылі мётлы і прыказалі замятаць, а я трапіў у групу, якая чысціла бульбу.

Пасярэдзіне квадратнай камеры ляжала горба бульбы. Было нас тут чалавек 10. Расселіся мы пад сценкамі на нізенькіх лаўках. Адчуваў я амаль сардэчную ўдзячнасць каменданту Грэфнеру, што па яго прыказу давялося мне быць пры гэтай рабоце. Выгодна рассеўшыся на лавачцы, можна было свабодна выцягнуць ногі. Як жа даўно я так сядзеў.

Сярод пальцаў скручваюцца стужкі бульбяных лупінак. Звычайная, мірная, карысная праца. А горба бульбы аграмадная. Значыць, хопіць надоўга.

На момант забываю, што я арыштаваны. І толькі раўнамерныя крокі на калідоры вяртаюць свядомасць рэчаіснасці. Гэта шпацыруе наш ахраннік. Калі адыходзіць ён у глыб калідора, таварышы шэптам заводзяць гутарку. Дадумваюся: тут выключна камуністы. Усе іншыя пайшлі на малебен. Гавораць шчыра, пра найважнейшыя бярозаўскія справы. Слухаю з адкрытым ротам. Лаўлю абарваныя ў палавіне сказы, нейкія таямнічыя словы і цалкам для мяне-навічка незразумелыя лозунгі. А найбольш здзіўляе мяне слова: КАМУНА. Камуна тут — у картуз-бярозаўскім пекле? Несамаверна! Аднак яна ёсць, дзейнічае! Тайком, штоправўда, але дзейнічае!

Вось «кіраўнічая тройка» разглядае актуальнае становішча камуністаў у лагеры. Ад прысутных дэлегатаў залаў плывуць падрабязныя інфармацыі: хто, за што і як доўга сядзеў у карцыры, якім чынам дапамагалі ім нашыя таварышы, якія і адкуль можна дастаць весткі, як наладжваць кантакты між заламі. Паўтараюцца паведамленні аб правакацыях украінскіх нацыяналістаў.

— Гэтыя правакацыі — вада на паліцэйскі млын! — сярдзіта сцвярджае адзін з таварышаў.

— Як толькі можна не дапускаць да іх! — дабаўляе другі.

Шырока адкрываю вочы. Дзе я? У Картуз-Бярозе? Гэта ж сапраўдная партыйная нарада! Яўны сход камуністаў!

Паліцэйскі набліжаецца да «бульбянай» камеры. Зашнуроўваем губы. Чутна скрыгочуць нажы, паскораным рытмам зліваюцца лупінкі, плюскаюць белыя бульбінкі.

— Хутчэй там! — грыміць паліцай, растапырыўшы ногі ў прамавугольніку адчыненых дзвярэй. — Не гультайнічаць!

І крокі яго чокаюць зноў па калідоры. У «бульбянай» камеры аджывае дзелавіты шэпт.

Раптам лаўлю словы, якія адносяцца непасрэдна да мяне. Сэрца б'ецца ад радасці: таварышы лічаць мае паводзіны, як прыкладнае для камуніста! Разгублена коўзаюся позіркам па тварах. Сярод іх я хіба наймалодшы.

— Прапаную таварыша Савіцкага паклікаць на дэпутата залы, — адзываецца нейкі незнаёмы, старэйшага ўзросту таварыш.

Чую на сабе позіркі ўсіх прысутных. Крокі паліцэйскага чокаюць штораз чутней. Усе маўчаць і толькі сцвярджальна ківаюць галовамі.

— Значыць, ніхто не пратэстуе, — сцвярджае гэты ж самы таварыш, калі мінае паліцэйская пагроза. — А ты, — звяртаецца да мяне, — згаджаешся?

— Я ніколі не адказваўся ад партыйных заданняў, — шапчу дрыжачым ад хвалявання голасам, хаця яшчэ не вельмі ведаю, што можа і мае рабіць у тутэйшым «пекле» дэпутат залы.

— Абавязкам тваім — утрымаць парадак у зале і арганізаваць дапамогу таварышам, калі каго сярод нас пасадзяць у карцыр, — інфармуюць таварышы. — Загады будзеш атрымоўваць ад членаў кіруючай тройкі. Ніхто нічога не мае права прадпрыймаць без згоды камуны. Разумееш?

Зноў набліжаецца паліцэйскі. Арыштаванаму нельга гаварыць, арыштаваны толькі адказвае на пытанні! Гэта тут закон. А мне шуміць у галаве. Значыць, ахраннікам не ўдалося перэўтварыць нас у бязвольнае быдла. Сумленне камуніста цвярдзейшае за сталь. Не паддаецца паліцэйскім палкам.

Нядзеля, першая мая нядзеля ў Картуз-Бярозе праходзіць сапраўды ў святочным настроі. Чую свежы пры-

40 гадавіна Грамады

ФЭСТЫН У СТАРЫМ ЛЯЎКОВЕ

У перадастатнюю нядзелю жніўня над ракою Нараўкай у Старым Ляўкове адбыўся ўрачысты фэстын прысвечаны адзначэнню 40-й гадавіны ўзнікнення Беларускай сялянска-работніцкай Грамады. На ўрачыстасць сабралася многа людзей з суседніх вёсак: Ляўкова Новага, Ляшукоў, Капітаншчыны, Ахрымаў. З першым словам да сабраных звярнуўся актыўны карэспандэнт «Нівы», цяперашні настаўнік у Старым Ляўкове — Янка Цялушэцкі, які цёплымі словамі прывітаў прысутных. Потым з дакладам на тэму значэння дзейнасці Грамады выступіў член Галоўнага праўлення БГКТ, загадчык школы ў Ляшуках — Аляксандр Харкевіч. Пасля даклада адбыўся конкурс на найлепш выкананую беларускую песню. Конкурс гэты быў адначасова мастацкай часткай фэстыну. Першае месца сярод салістаў заняла Валя Харкевіч з Ляшукоў і Валя Саевіч са Старога Ляўкова. З дуэтаў найлепшымі аказаліся Нэля і Аля Харкевіч з Ляшукоў, а з квартэта таксама ляшуцкія дзяўчаты ў складзе: Гэля Кабац, Валя, Нэля і Аля Харкевіч.

У перапынках паміж выступленнямі спевакоў, якія бралі ўдзел у конкурсе, публіку забаўляў жартоўнымі і новымі песнямі вядомы на Гайнаўшчыне акардэаніст — Віталій Макац са Скупава, а таксама Аляксандр Харкевіч, які жартоўна заказваў нумары праграмы і таксама сам спяваў.

На заканчэнне фэстыну адбылася забава, якая працягнулася да позніх гадзін.

Засмучае мяне толькі адзін факт, а менавіта тое, што ў мастацкай частцы не прынялі ўдзелу аматарскія гурткі, якія існуюць у Ляўкове і Ляшуках. Яны маглі б многа дапамагчы арганізатарам у падрыхтоўцы мастацкай часткі і сабраць многа воплескаў ад гледачоў. Веру, што на наступны раз аматарскія гурткі пры такой аказіі дадуць аб сабе знаць.

Тэкст і фота **АЛІК ХАРКЕВІЧ**
Ляшукі

З дакладам на тэму значэння дзейнасці Грамады выступае член ГП БГКТ — Аляксандр Харкевіч.

ПРАДСТАЎНІКІ В'ЕТНАМСКАГА НАРОДА НА ГАЙНАЎШЧЫНЕ

У верасні па поваду нацыянальнага свята В'етнама Гайнаўскі павет наведалі І-шы і ІІ-гі сакратары в'етнамскага пасольства ў Варшаве. Адбылі яны сустрэчу ў Павятовым камітэце ПАРП, наведалі Белавежу, затым сустрэліся з дырэкцыяй і актывам прадпрыемства дзеравянай прамысловасці ў Гайнаўцы.

Вечарам у памяшканні Дома настаўніка адбылася сустрэча з перадавым актывам Гайнаўскага павета. Мілых гасцей цёплымі словамі вітае І-шы сакратар ПК ПАРП тав. Міхал Нядзведзь. Ад імя гасцей забірае голас І-шы сакратар пасольства — Гоанг-Гоан-Нгін. Расказвае ён аб барацьбе в'етнамскага народа супроць амерыканскай інтэрвенцыі параўноўваючы яе да барацьбы польскага народа з гітлераўскімі катамі. Гаворыць аб зусім падобных здзеках над людзьмі.

З абурэннем слухаюць прысутныя паведамлення, што амерыканскія лётчыкі разбурылі бальніцы, пабудаваныя там польскімі рабочымі. Развязалася сардэчная размова прысутных з гасцьмі. На многія пытанні адказвалі прадстаўнікі в'етнамскага народа.

Прысутныя прынялі рэзалюцыю, у якой асуджаецца амерыканскі імперыялізм.

А.К.

* * *

ліў сілы. Буду жыць! Вытрымаю! Цяпер мушу клапаціцца не толькі пра сябе. Я — член адзінага калектыву камуністаў! І кожны камуніст мне брат. Лягчэй дыхаць.

Вечарам не магу заснуць. Шапчу штосьці да вуха суседу. Адвернуты вачыма не бачу ў дзвярах ахранніка, які з-пад шырокага казырка сваёй шапкі ўважліва люструе нашу залу.

— Смірна! — свісток і голас паліцэйскага зліваецца ў адно.

Вязні ў Картуз-Бярозе спяць бы зайцы — адным вокам. У адзін момант стаім на нагах — кожны ля свайго месца на нарах.

«Вось натварыў! — лаю сябе ў думках. — «Ундоўцы» не даруюць. Адпомсцяць».

— Усе на гімнастыку — бягом! — крычыць паліцай. Няма часу апранацца. Бяжым у адной бялізне. Сцены дрыжаць ад стукату драўляных башмакоў. Мінулі калідор, вось лесвіца.

— Жабіным крокам! — прыказвае паліцай.

30 чалавек скача ракам уніз па ступеньках. Валімся. таўчэм адзін аднаго, разбіваем насы, калечым твары. Ахраннік не шкадуе нагайкі. Урэшце вырываемся з будынку. Ноч, снежаньскі холад. Мы амаль голыя.

— Бягом марш! — крычыць паліцай.
Белыя сілуэты імчацца вакол аграмаднага будынку, бы нейкія з'явы.

— Лажыся!
Ныраем на змерзлую зямлю. І так без перапынку амаль гадзіну часу. Назад у залу вяртаемся ледзь жывыя. Усе скрыгочуць зубамі ад злосці. На мяне глядзяць воўкам.

«Неяк уладзіцца», — пацяшаю сябе.

А на другі дзень пасля ранішняй пераклічкі дзяжурны паліцай аб'яўляе:

— Да карнага рапарту — выступіць!

Выступаю, калі падае маё прозвішча.

— За што? — пытае камендант Грэфнер.

— Арыштаваны 246 паслушна дакладвае, пане камендант, што не ведаю.

— Тры дні! — Выносіць прыгавор камендант.

ПОЛЬСКА-САВЕЦКІ СІМПОЗІУМ У БЕЛАСТОКУ

Польска-савецкі сімпозіум, які адбыўся 20—21 верасня ў Беластоку, быў прысвечан узаемным адносінам, кантактам, сувязям паміж славянамі і балтамі ў перыяд ранняга сярэдневякоўя. Не выпадкова месцам сімпозіума быў выбран Беласток. Тэрыторыя Беласточчыны ляжыць на стыку земель усходніх і заходніх славян, а таксама балтаў, продкаў сучасных літоўцаў і латышоў. Адным з пытанняў, закранаўшыхся на сімпозіуме, было находжанне старажытных славян. У рабоце сімпозіума прынялі ўдзел археолагі, гісторыкі, мовазнаўцы з Польшчы, Савецкага Саюза, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Каля дзвюх тысяч год таму назад значную тэрыторыю сучаснай Беларусі і сумежных абласцей займалі плямёны балтыйскай моўнай групы. Пражывалі яны і на тэрыторыі паўночна - ўсходняй Польшчы і вядомы пад назвай яцвягаў і прусаў.

Паміж балтамі і славянамі існавалі складаныя ўзаемаадносіны. Гістарычны працэс праходзіў так, што асноўная частка балційскіх плямён была асімілявана славянамі, якія паступова рассяляліся на тэрыторыі Беларусі і ў другіх месцах. К канцу першага тысячагоддзя нашай эры амаль усю Беларусь займалі ўсходнія славяне, за выключэннем нязначнай часткі Верхняга Панёмання, дзе захоўваліся плямёны яцвягаў. Паўднёвая частка Беласточчыны была таксама каланізавана ўсходнімі славянамі, дзе потым узнікаюць іх гарады Драгічын, Сураж і іншыя.

Як адзначыў на сімпозіум відны савецкі археолаг П. Н. Трэцякоў, насельніцтва балтыйскай моўнай групы адыграла значную ролю ў фарміраванні старажытнарускай народнасці, да якой належала і насельніцтва пражываўшае на тэрыторыі сучаснай Беларусі.

Пытанням кантактаў паміж славянамі і балтамі быў прысвечан даклад нястомнага даследчыка Беласточчыны праф. Ежы Антаневіча, які ўзначальвае Яцвяжскую экспедыцыю, сабраўшую за апошнія гады значныя археалагічныя, лінгвістычныя, атрапалагічныя матэрыялы па гісторыі яцвягаў.

Праблеме межаў распаўсюджвання славян і яцвягаў на Беласточчыне прысвяціў свой даклад праф. Г. Лаўмянскі. Некаторыя даклады адлюстроўвалі гісторыю прусаў, якія жылі ў суседстве з яцвягамі і жылі на пабярэжжы Балційскага мора (К. Сласкі, Я. Павірскі).

У дакладзе савецкага археолага Э. Д. Шнорэ гаварылася аб узаемных культурных і гандлёвых сувязях паміж латгаламі і славянамі ва ўсходняй Латвіі. Як сведчаць археалагічныя матэрыялы, гэтыя сувязі былі значнымі і аказвалі ўплыў на жыццё ўспомненых суседніх народаў.

Ф. Д. Гурэвіч у сваім выступленні расказала аб археалагічных раскопках у Навагрудку, узнікненнем якога ў канцы Х стагоддзя завяршылася каланізацыя славянамі Беларускага Панёмання. У Х—ХІІІ стагоддзях Навагрудак быў багатым горадам з высокай самабытнай усходнеславянскай культурай. Трэба думаць, што не менш цікавыя і важныя матэрыялы ў будучым знойдуць археолагі пры раскопках гарадоў і іншых помнікаў на тэрыторыі паўднёвай Беласточчыны, якая вывучана зусім недастаткова.

Тое, што мы цяпер ведаем па гісторыі гэтага краю, сведчыць аб уплыве на яго насельніцтва мазавецкай культуры, аб цесных культурных і гандлёвых адносінах усходніх і заходніх славян.

Сімпозіум у Беластоку — значная падзея ў сумесным вывучэнні польскімі і савецкімі даследчыкамі славянска-балційскіх кантактаў у мінулым. Ён будзе садзейнічаць прыцягненню ўвагі да вывучэння старажытнасці Беласточчыны, якая мае цікавую, багатую гісторыю.

Г. ШТЫХАЎ
Мінск

Салістка Валя Харкевіч з Ляшукоў (заняла І месца) у час спеву.

Найстарэйшая ўдзельніца конкурсу на беларускую песню — маці Валі — Анна Харкевіч у час спеву.

Гледачы слухаюць.

Яшчэ месяц і канец сезона будовы вул'ц, дарог. Брукар Мікалай Чарнецкі з Нараўкі будуе брук у Дубічах Царкоўных. Фота — С. Яновіч

У свеце музыкі

Багаты кастрычнік

Кастрычнік выпаў вельмі багата і цікава ў свеце музыкі. Па першае, на Беласточчыне былі госці з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі — дырыжор Гюнтэр Гербіх і саліст — фартэпіяна Юта Чапскі (дадам — яго жонка). Наша дэлегацыя з дырэктарам Янам Куляшэвічам потым выедзе ў ГДР, дзе дасць канцэрты.

13 кастрычніка выступіць у Беластоку вядомая шырока ў СССР : заграніцай савецкая спявачка Зара Далуханава.

Канцэрт музыкі папулярнай прадставіць нам найпрыгажэйшыя арыі оперы і аперэты.

З выпадку месяца польска-савецкай дружбы і гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі Беластоцкі аркестр выступіць з урачыстым канцэртам рускай музыкі. У праграме м. інш. Хачатур'ян — канцэрт на скрыпку і І сімфонія Шастаковіча.

Папулярызуючы музыку, беластоцкі аркестр часцей і больш дае канцэртаў у тэрэне. чым у самым горадзе, і заахвочваем да карыстання з кастрычніцкіх выступленняў. (?л).

ЯК ДАГЛЯДАЦЬ ДЗІЦЯ

«Жыву я ў невялікім гарадку ў Гайнаўскім павеце. Маю 20 год. Жыву пры радні мужа. Тры месяцы таму нарадзіла я дзіця. Але цёшча не дае мне дакрануцца да дзіцяці, гаворыць, што я не ўмею абыходзіцца з ім. Нейк пасвойму завівае яго, не дазваляе прыкармліваць. Я трохі чытала і чула, што трэба даваць і сокі і карміць дзіця супамі. Парай мне, Аксіння, што рабіць», — піша Яня з К.

Найлепш будзе, як ты пойдзеш з дзіцём да лекара. Ён табе аб усім раскажа, параіць, што і як рабіць. Я ад сябе дадам толькі самае галоўнае:

Ужо пад канец першага месяца дзіця павінна атрымліваць сокі. Зараз маем толькі яблыкі і моркву. Трэба іх добра памыць і спаласкаць варам. Потым сцерці на тарцы. Потым пакласці сцёртыя яблыкі або моркву на дробненькае сіта і выціснуць сок у кубак. Спачатку даваць па адной лыжачцы ад гарбаты, а паступова перайсці да двух-трох лыжачак некалькі разоў удзень.

Прыкармліваць дзіця нягледзячы на тое, ці маеш мала ці многа малака. У сувязі з тым, што дзіця расце, яго арганізм патрабуе больш бялка, вітамінаў і мінеральных элементаў. Адно кармленне малаком маці заступаем супам з усялякай агародніны, па абед. Супу павінна быць 100 гр. Трэба працерці яго праз сіта. А пачынаючы ўжо з 5-га месяца суп варым на расоле, дадаем тады жаўток з яйка кожны другі дзень.

Толькі памятай, каб дзіця мела аддзельную, сваю пасуду.

Раю табе найлепш купіць кнігу пад загалоўкам: «Odżywianie niemowląt i dzieci starszych» inż. S. Witkowskiej. Каштуе ўсяго 9 зл., але вельмі ж патрэбна ў выхаванні малых дзяцей. У ёй усё знойдзеш так вельмі табе патрэбнае. Старэйшыя жанчыны маюць іншы погляд на гэта. Сваё дзіця вазьміся сама даглядаць.

Аксіння

Як у Бельскім зрабілі

Бельскі павет выйшаў на першае месца ў прафілактыцы цяжарнасці. Многа тут добрага зрабіла за апошнія гады новая павятовая бальніца.

Кароткая размова з ардынатарам бальніцы др Уладзімірам Шэнайхам дае вобраз гэтай працы. На пытанне: як Бельск асягнуў свае вынікі, др Шэнайх кажа: «Многа пунктаў продажу антыканцэпцыйных сродкаў. Шырокі ўдзел у акцыі грамадскіх акушэрак. Кожная з іх — матор у нашай працы. Кантроль іх працы. Я сам часта наведваю вёскі, візітую акушэрак, усё гавару аб патрэбе ўнушання людзям свядомага падыходу да мацярынства. 4 гады сістэматычнай працы далі вынікі. Перарыванне цяжарнасці зменшылася, жанчыны навучыліся разумна кіраваць гэтымі справамі. Узрасла ранга таварыства свядомага мацярынства. Цяпер нават карысна пра нас гавораць свяшчэннікі.

Маем ужо вопытных і заслужаных акушэрак, для прыкладу — Лена Рокаш з Бельска, ці Ліда Назарэвіч з Орлі.

(вл)

НАСТАЎНІКАМ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Чытанне вершаў

Каб правільна прааналізаваць верш і разабраць яго з вучнямі, трэба ўмець вызначаць, да якога віду лірыкі належыць верш.

Да мастацкай лірыкі належаць тыя вершы, у якіх ствараецца пейзажны вобраз раніцы, вечара, вясны, зімы і іншыя. Мастацкая лірыка не прадбачвае псіхалагічных замалёвак. Даюцца тут толькі мастацкія карціны прыроды. Мастацкі сродак — гэта карціна прыроды, ствараемая аўтарам. Задача настаўніка палягае на тым, каб давесці, створаныя ў вершы вобразы, да свядомасці вучняў у такой форме, як яны напісаны паэтам.

У падручніках ёсць вершы псіхалагічнай лірыкі. Гэта такія вершы, у якіх перадаюцца выключна перажыванні аўтара або яго герояў. Методыка чытання гэтых вершаў вызначаецца іх характарыстыкай. Калі паказваюцца перажыванні пад уплывам абстаноўкі, тады работа зводзіцца да апісання перажывання і тлумачэння, чаму яно ўзнікла, якую ролю ў гэтым адыграла абстаноўка.

У школе больш усяго чытаюцца вершы, якія адносяцца да мастацка - псіхалагічнай лірыкі. У іх даецца мастацкі вобраз і гаворыцца аб уражаннях і перажываннях паэта, яго герояў. Прыкладам з'яўляецца верш Янкі Купалы «Хлопчык і лётчык», або «Зіма» Багдановіча.

Пры чытанні псіхалагічна-мастацкіх вершаў галоўная ўвага звяртаецца на раскрыццё вобразаў і высвятленне перажыванняў. Разбор верша «Хлопчык і лётчык» лепш пачаць з раскрыцця галоўнай яго думкі: ляцець на самалёце над роднай краінай і любавацца яе багаццем. Пасля высвятлення ідэі верша паступова можна перайсці да аналізу вобразаў і зместу верша. Тут жа трэба раскрыць характэрныя рысы хлопчыка.

Урокі чытання лірычных вершаў усіх відаў праводзіцца прыкладна па наступнай схеме:

1. Уступная гутарка. Задачай яе — стварыць такі настрой, які адпавядаў бы настрою верша. Для гэтага выкарыстоўваць трэба карціны і свабодныя выказванні дзяцей на тэму ўказаную настаўнікам. Ва ўступную гутарку ўключыць незнаёмыя словы.

2. Чытанне верша настаўнікам пры закрытых кніжках.

3. Чытанне вучнямі верша ціха і ўголас.

4. Разбор верша. Высвятленне карцін створаных аўтарам у вершы, перажыванні аўтара або герояў верша. Вучні перачытваюць асобныя месцы верша, падмацоўваючы імі свае адказы на пытанні настаўніка.

5. Работа над мовай верша. Выдзяляюцца для запамятання эпітэты, параўнанні, метафары, якія арганічна ўваходзяць у склад створаных вобразаў верша. Дзеці стараюцца іх запамятаць і практыкуюцца ў пабудове з імі сваіх сказаў.

6. Абагульняючыя пытанні па ўсяму вершу. Настаўнік ставіць некалькі пытанняў і высвятляе, як дзеці зразумелі змест і вобразы верша (выхаваўчыя моманты).

7. Падрыхтоўка да заключнага чытання або вывучэння напамяць. Перад гэтым настаўнік разам з вучнямі ўстанаўлівае ў адпаведнасці са зместам інтанацыю, тэмп, рытм чытання верша.

8. Заключнае чытанне. Тут звяртаецца ўвага на захаванне вучнямі ўстаноўленай інтанацыі тэмпу і рытму. Чытанне можа быць індывідуальным, харавым і ў выглядзе калектыўнай дэкламацыі. А. К.

Міжбібліятэчны абмен

Калі ў вашай бібліятэцы няма кніжкі, якую хочаце прачытаць, можаце яе атрымаць з іншай — з Беластока, Варшавы, а нават з заграніцы. Існуе міжбібліятэчны абмен. У нас яшчэ ён не ахапіў шырокіх кругоў чытачоў, але трэба ведаць, што гэта вельмі добрая форма.

Гадавы разлік Беластоцкага ваяводства ў такім абмене прадстаўляецца наступным чынам: 1047 асоб скарысталі за год з міжбібліятэчнага абмену. Найбольш з самога Беластока — 300 асоб, але і ў тэрэне з кожным годам ён расце. Самы актыўны ў такім абмене Гайнаўскі павет, Беластоцкі, і на чацвёртым месцы Бельскі. (вл)

СЦЕЖКАМІ ВЯЛІКАГА ПАЭТА

(Працяг са стар. 2)

сцэне, наведваюць суседнія вёскі і калгасы. Калгас мае свой духавы аркестр.

Падымаемся на другі паверх. Тут знаходзіцца бібліятэка, чытальня. Нас сустракае дырэктар Палаца культуры Марыя Дзяшук, якая толькі сёлета закончыла Гродзенскае культурна - асветнае вучылішча. Дзяўчына расказвае, што бібліятэка налічвае 6 тысяч тамоў мастацкай літаратуры. Чытачамі з'яўляюцца ўсе калгаснікі. Ёсць тут і чытальня для школьнікаў. Да рэчы, школьны пакой багата размалёван на тэмы народных казак і песень.

На трэцім паверсе знаходзіцца більярдная. Аматараў гэтай гульні ў калгасе вельмі многа.

Узрушаныя бачаным, мы адыходзім з клуба. Мясцовы фотакарэспандэнт Леанід Корзун сфатаграфаваў гэты палац. Любы гарадскі жыхар, пабыўшы тут, мог многаму пазайздросціць.

Мы радаваліся, убачыўшы амаль такія ж прасторныя і светлыя клубы ў калгасах «Маяк», «Новае жыццё», «Сцяг Леніна», «Шлях Леніна».

Сцежкі вялікага паэта закончаны. Мы вяртаемся назад, на Навагрудчыну. Міжвольна ўсплылі ў памяці радкі вялікага паэта:

«О, калі б я дажыў да той пацехі,
Каб гэтыя кнігі
заблудзілі пад стрэхі».

Збыліся мары вялікага песняра. Не толькі яго, але кнігі многіх другіх паэтаў і пісьменнікаў чытаюць цяпер у сялянскіх хатах.

Ф. СТАНІШЭЎСКІ
савецкі журналіст
Рэдакцыя газеты
«Новае жыццё».

Навагрудак,
15.IX.65 год

ЗАЎСЁДЫ САЛДАТ

(Працяг са стар. 1)

Ураган грамадзянскай вайны навучыў нас дакладна адрозніваць сваіх ад ворагаў, чырвоных ад белых. Я станоўча стаяў на баку чырвоных. Інакш не магло быць. Пайшоў дарогай рэвалюцыйных змаганняў. І чым далей ішоў я гэтай дарогай, тым больш быў пераконаны аб правільнасці майго юнацкага выбару.

— Вядома нам, што на шляху Вашай рэвалюцыйнай дзейнасці даверана Вам, між іншым, адказныя абавязкі члена Сакратарыята Цэнтральнага Камітэта КПЗБ. Калі Вы звязалі свой лёс з беларускім камуністычным рухам?

— На тэрыторыю Заходняй Беларусі, згодна з пастановай Цэнтральнага партыйнага кіраўніцтва трапіў я вясной 1927 года. Быў я ў Вільнюсе, калі панскія ўладары Польшчы рашылі канчаткова разграміць Грамаду. Быў гэта вельмі цяжкі перыяд у падпольнай працы. Па ўсёй тэрыторыі Заходняй Беларусі царстваваў дзікі, нясьпынны паліцэйскі тэрар, праводзіліся масавыя арышты. Я кіраваў працай Баранавіцкага акруговага камітэта Камуністычнага саюза моладзі Заходняй Беларусі. Летам 1927 года мяне выдаў правакатар. Я апынуўся ў руках дэфензіўшчыкаў. Пасля страшэнных катаванняў пасадзілі мяне ў навагрудскую турму...

Зморшчыны над вачыма генерала згушчаюцца. Самуіл Малько на хвіліну змаўкае. Відаць, памяць прыносіць самыя цяжкія вобразы ўсё яшчэ жывых перажыванняў.

— У 1957 годзе, — гаворыць зноў генерал, — беларускі пісьменнік Янка Брыль выдаў нарыс пра Паўла Жэлезняковіча. Я зараз вам пакажу гэтую кніжачку.

Генерал раскрывае каталог прыватнай бібліятэкі. Чарговыя лікі каталога сягаюць звыш тысячы. Сачу за аўтарамі. Уся польская, руска-савецкая і беларуская класіка. Максім Танк, Змітрок Бядуля, Кузьма Чорны, Міхась Чарот... і вось Янка Брыль. Невялікая кніжка — «Сэрца камуніста». На старонцы 23 чытаю:

«...Светлы, цвёрды, як крэмень, падростак Самуіл Малько. На допытах ён проста ў вочы дэфензіўшчыкам паўтараў: «Я — камуніст, а што з кім рабіў — не скажу..»

— Вясною 1928 года, — прадаўжае генерал свой расказ, — навагрудскі акружны суд прысудзіў мяне на 6 год цяжкай турмы. Пасля адсядзеўшага прыгавору партыйнае кіраўніцтва зноў паслала мяне ў Заходнюю Беларусь, дзе працаваў я падпольшчыкам амаль да моманту развязкі партыі. Працу ў радах Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі лічу адным з найбольш прыгожых перыядаў у маёй рэвалюцыйнай дзейнасці. Гэты час успамінаю заўсёды з гордасцю і вялікай пашанай.

— Што сярод Вашых ваенных успамінаў найбольш трывала запісалася ў Вашай памяці?

— Памятаю бой на світанні ў пачатку 1945 года. Было гэта на тэрыторыі даўнейшай Усходняй Прусіі. Наш ударны полк рашучай атакай узяў нейкі маёнтак прускага юнкра. Аказалася, што ў юнкерскім палацы змяшчаўся нямецкі штаб. Афіцэры спрабавалі ўцякаць, але нашы аўтаматчыкі іх апярэдзілі і нямецкія афіцэры, падняўшы ўверх рукі, без шынеляў і ботаў сталі перад намі.

— Дык як, — звярнуўся я да іх па-нямецку, — хочаце яшчэ ваяваць?

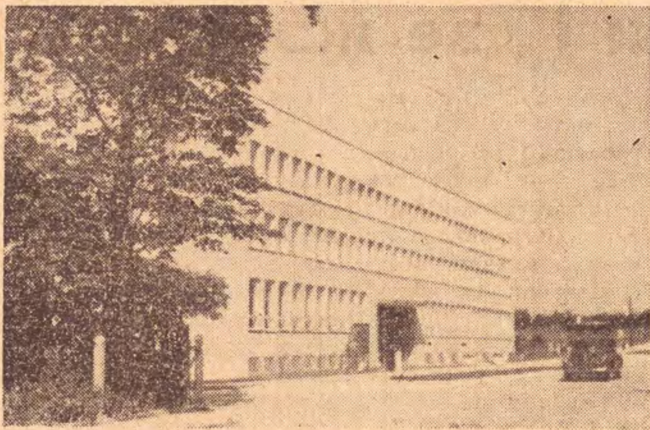
— О, найн, найн! — крычаць немцы. — Гітлер капут, дойчлянд капут, алес капут!

— Шчыра Вам дзякую за гутарку.

Гутарку правёў

В. РУДЧЫК

САКОЛКА БУДУЕЦЦА

Новы адміністрацыйны будынак у Саколцы.

Новыя спулдзельчыя будынкі ў Саколцы.
Фота Аляксей Казёл

Сельская гаспадарка без таямніц

ФІРМОВАЯ МЯШАНКА

Размова ў гэтым артыкуле пойдзе, зразумела, не аб шакаладных цукерках пад назвай «фірмовая мяшанка», якія прадукуе фабрыка імя 22 ліпеня. Усе мы ведаем, што людзі любяць дагаджаць сабе. Мы хацелі б есці шакаладныя цукеркі рознага смаку, формы і выгляду. Тут усё бярэцца пад увагу. Не толькі колькасць, але і якасць.

На колькі менш мы стараемся дагадзіць жывёле, якая як-ніяк нас корміць. Для кормніка, на нашу думку, хопіць бульбы з асыпкай. Прамысловыя мяшанкі? Ай, што дурыць сабе галаву Каровы атрымліваюць вотруб'е, трохі сена, буракі. Гэтага павінна хапіць. Ёсць спецыяльныя мяшанкі? Хай сабе будуць. Прадстаўнікі прамысловасці ломяць сабе галаву над рэцэптурай новых мяшанак для птушкі, цялят, парасят. Аднак не ўсіх гэта цікавіць.

Тут даходзім да праблемы, якая (што можа здасца дзіўным) мае цесную сувязь з гаспадараваннем збожжам. Аказваецца, што ў год аддаем жывёле толькі ў нашым ваяводстве каля паўмільёна тон зерня. Прамысловыя мяшанкі састаўляюць каля 1/10 збожжавых кармоў. А павінна быць наадварот, бо мяшанкі складаюцца з думкай аб выгадах для селяніна.

Забеспячэнне сялян прамысловымі мяшанкамі — гэта не толькі падтрымка для сялян. Дзяржава пры гэтым лічыць на большую колькасць збожжа са скупу. Маецца на думцы замена збожжа на мяшанкі, а не дадатковы корм для жывёлы ў выглядзе прамысловых мяшанак.

У будучыні павінна быць так: селянін прадае большую частку свайго збожжа дзяржаве. Сабе пакідае столькі, колькі патрэбна для сям'і на хлеб. За гэта купляе ў гміннай спулдзельні збожжавыя мяшанкі — дзешавейшыя, лепшыя, маючыя ў сабе поўны склад асноўных кармавых рэчываў, мінеральных солей і антыбіётыкаў. Павышэнне цаны на збожжа аўтаматычна выклікала змену цэн на прамысловыя мяшанкі. З мяшанак, якія найбольш цікавяць сялян, варта назваць наступныя: мяшанка «В» (зімовая) — цяпер каштуе 280 зл. за 100 кг.; мяшанка «Д» (для курэй, качак, гусей і індыкоў) — 370 зл. за 100 кг.; беконная мяшанка па 300 зл. за 100 кг.

Можна паставіць такое пытанне: чым выгадней карміць жывёлу — жытам (300 зл. за цэнтнер) ці мяшанкай «В» (280 зл. за цэнтнер)? Справа не ў цане. Мяшанка мае ў сабе ў два разы больш бялкоў, чым збожжа. У яе склад уваходзяць усе рэчывы, патрэбныя жывёле, у адпаведных прапорцыях, якія ўстаноўлены пры дапамозе навуковых даследванняў.

Вялікае значэнне маюць мінеральныя солі, вітамінныя прэпараты і антыбіётыкі, якія дазваляюць утрымаць жывёлу здаровай, дабіцца высокай прадукцыйнасці і вялікай карысці з жывёлагадоўлі.

З такога пункту гледжання трэба глядзець на кантрактацыю збожжа, якая будзе ўсё больш пашырацца адпаведна з нашымі магчымасцямі і патрэбай ваяводства.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Новы культурна-асветны год начаты

Урачыстае адкрыццё культурна - асветнага года 1965—66 для ўсяго ваяводства адбылося ў апошніх днях верасня ў Сувалках. З'ехаліся сюды культурныя і асветныя дзеячы з усяго ваяводства. У абрадах прымалі ўдзел: сакратар прапаганды Ваяводскага камітэта партыі — **Вітальд Мікульскі** і намеснік старшыні Прэзідыума ВРН — **Людвік Ахоцкі.**

Гаспадары віталі ўсіх сардэчна і з гонарам, бо мелі што паказаць і чым пахваліцца. Такая культурная дзейнасць, як у Пшэрослі, Філіпове ці Рутцы — Тартак належыць да перадавых на Беласточчыне. Прыклады тым больш цікавыя, што кожная з гэтых мясцовасцей — тыпова вясковы кут. У Рутцы толькі паўгода як з'явілася электрычнае святло.

Адна рэч на Сувальшчыне ёсць вельмі добрая: усе культурна-асветныя ўстановы і дзеячы працуюць тут згодна, лічачы, што ўсё добрае, што зробіцца. Сувалкі пацвярджаюць старую праўду: згода будуе. У Рутцы (дзе быў ваш рэпарцёр) і ў Пшэрослі самі людзі дамы культуры сабе пабудавалі і новай культуры гмах узносяць, а зрубам яго з'яўляецца кніжка. Чытальніцтва на Сувальшчыне цвіце. Бібліятэкі — і павятовая і грамадскія — маюць сэрцам і душой адданых энтузіястаў, хоць бы, для прыкладу, кіраўнік павятовай бібліятэкі **Ядвіга Таварніцкая.** Колькі ж энергіі і любві для культурнай рэвалюцыі праз кніжку мае гэтая асоба.

У кароткай інфармацыі нельга падаць вялікай працы ўсяго павета. Але людзі, якія з іншых паветаў прыехалі сюды, убачылі тут многа карыснага, і вопыты Сувальшчыны напэўна перанясуць на свой грунт.

На ўрачыстым адкрыцці, у размовах моцны водгук знайшла вёска, куды трэба дайсці, дзе трэба памагчы. Паветы, як самастойныя цэнтры культурна-асветнай працы, атрымліваюць вялікія правы і прывілеі развіваць культурную дзейнасць на сваёй тэрыторыі.

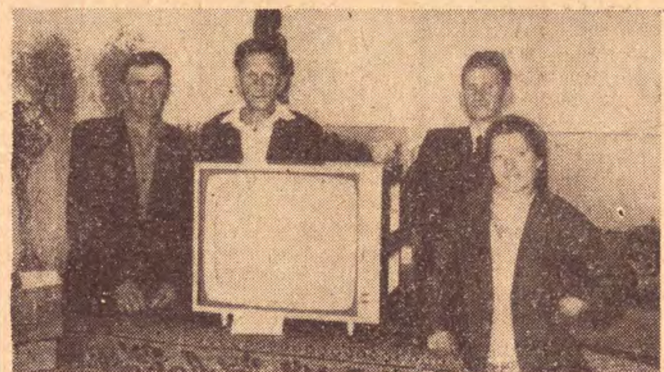
Другі важны момант — гэта рады нарадовыя розных ступеней. Яны, як добрыя гаспадары, павінны шырока заняцца культурна-асветнай працай, залежна ад патрэб і спецыфікі сваёй тэрыторыі кіраваць ёю. (вл)

ЁСЦЬ — ПРАЦА — ВЫНІКІ

У адну з вераснёўскіх нядзель давялося мне наведаць вёску Гураны ў Сакольскім павеце. Была тут гаспадарская ўрачыстасць, у школе арганізавалі выстаўку пладоў вырашчаных на гуранаўскай зямлі. Перад намі насценгазета. Тут віднеюць здымкі лепшых гаспадароў Сакольскага павета: Аляксандра Хомчыка з Новага Вострава, які да пункту скупу дастаўляе па 10 кормнікаў; Міхала Ляўковіча з Сакалды, які гадуе 12 кароў і Станіслава Шухніцкага з Варонічаў, які мае «ферму» 1500 курэй.

Асобае месца на выстаўцы займаюць экспанаты сельскагаспадарчага гуртка ў Гуранах, старшынёй якога з'яўляецца Рыгор Турыч. Аж верыць не хочацца, што гуранаўская зямля выдае так багатыя плады: пшаніцу, кармавую бручку, цыбулю ці лён. Асабліва ганарацца гуранаўцы тэлевізарам, які купілі за даходы гуртка. Трэба ўспамянуць, што ў мінулым годзе мелі яны 38 тысяч даходу, а маюць толькі 2 самаачышчальныя малацілкі, 2 сеялкі, 1 машыну да ільну і апырсквальнік.

Тэкст і фота —
А. КАРПЮК

Рыгор Турыч (злева) са сваім грамадскім «штабам» ля тэлевізара.

У ЛАСІНЦЫ ПАНУЕ РУХ

У Ласінцы пануе безупынны рух. Штораз прыязджае ў Ласінку са «свету» нехта з маладых ласінскіх людзей і расказвае аб жыцці-быцці ў Гданьску, у Катавіцах, у Шчэціне. Штораз выязджае нехта з маладых людзей Ласінкі, каб у вялікіх гарадах Польшчы шукаць гарадскога шчасця. Тыя, хто прыязджае, ходзяць па вёсцы ў капелюшах, у модных плашчах, гутараць з прымессю польскіх слоў, модна танцуюць модныя танцы і апавядаюць многа аб дзяўчатах у «шырокім свеце». Тыя, хто ад'язджае, перад усім мараць, мараць аб першых уласных грошах, аб матацыклах і аб павароцеў у родную вёску ў модных плашчах і капелюшах.

У прамежках паміж прыездамі і выездамі адбываецца ўсё маладзёжнае жыццё вёскі Ласінкі, справы вялікія і малыя; вясковае сяброўства, вясковае каханне, вясковыя гульні, сходы вясковых маладзёжных арганізацый і вясковыя мастацкія гурткі.

Вось менавіта: мастацкія гурткі, а больш правільна — мастацкі гурток.

— Ці ёсць у вас маладзёжны мастацкі гурток? — запытаў я кіраўніка ласінскай школы, сябра Сяргея Бароўскага.

І ў адказ даведаўся, што гурток такі існаваў у Ласінцы, між іншым, мінулаю зімой. Уласна кажучы, існаванне яго толькі пачалося. Гурток рыхтаваўся да выступленняў з беларускай п'есай «Мараль Наталлі Зотавай». Ды на падрыхтоўцы гэтай і закончыў сваё існаванне.

— Не паспелі ні разу выступіць на сцэне, — паясняе сябра Бароўскі, — ды пачалі нашыя акцёры выязджаць у горад. Гурток вымушаны былі развязаць. І наогул мастацкай дзейнасці арганізаваць у нас немагчыма: пануе безупынны рух, адны прыязджаюць, другія выязджаюць з вёскі.

*

Яшчэ некалькі гадоў таму назад ласінскія хлопцы і дзяўчаты летнімі вечарамі збіраліся на вуліцы і спявалі. Так было да нядаўна. Зараз аднак ласінская моладзь не збіраецца летнім вечарам на вуліцы, бо ў Ласінцы другі ўжо год дзейнічае «клуб-кавярня Руху». У кавярні можна правесці час выгадна і культурна, так, як недзе ў Гданьску, Шчэціне ці Вроцлаве. У кавярні гуляецца ў шашкі і шахматы, п'ецца каву і аранжаду, дурна было б спяваць у кавярні песні, як калісьці на вуліцы. І ласінская моладзь не спявае. Часам аднак дае доказ сваёй прывязанасці да песні, менавіта тады, калі ў зале ласінскай кавярні адбываецца «забава». Тады ласінская моладзь любіць час ад часу заспяваць, як бывала на вуліцы. Добра і тое. Толькі ці надоўга ўтрымаюцца такія спевы? Вядома, што ў прыгарадскіх вёсках хутка гіне ўсякае «несарганізаванае» спяванне, у тым ліку і спяванне ў перапынках паміж танцамі. А вядома, што прыгарадскія манеры заразлівыя і хутка распаўсюджваюцца па ўсіх вёсках.

*

Не ўсе, што пакідаюць Ласінку, «авансуюць» да інтэлігенцкіх прафесій, аднак часта «авансуе» больш-менш палова моладзі, якая штогод пакідае пачатковую школу ў Ласінцы, ідзе потым вучыцца далей. У мінулым навучальным годзе ласінскую школу закончыла 22 выпускнікі. 9 з іх пайшло вучыцца ў сярэднія школы Гайнаўкі і Беластока, а 4 — у сельскагаспадарчую школу ў Дубінах. Пасля заканчэння гэтай школы моладзь як след ідзе вучыцца ў сельскагаспадарчы тэхнікум.

Моладзь, якая вучыцца ў горадзе, утрымлівае пастаянны кантакт з ласінскім домам, асабліва летнія канікулы праводзіць яна ў Ласінцы, уносячы са свайго боку ў жыццё ласінскай моладзі штораз больш «гарадскога» стылю.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

Вось такія плады выдае гуранаўская зямля: бульбу, пшаніцу, лён, кармавую бручку.

АПІДАТЭРАПІЯ (ад грэчаскіх слоў «апіда» — пчала і «тэрапія» — лячэнне)

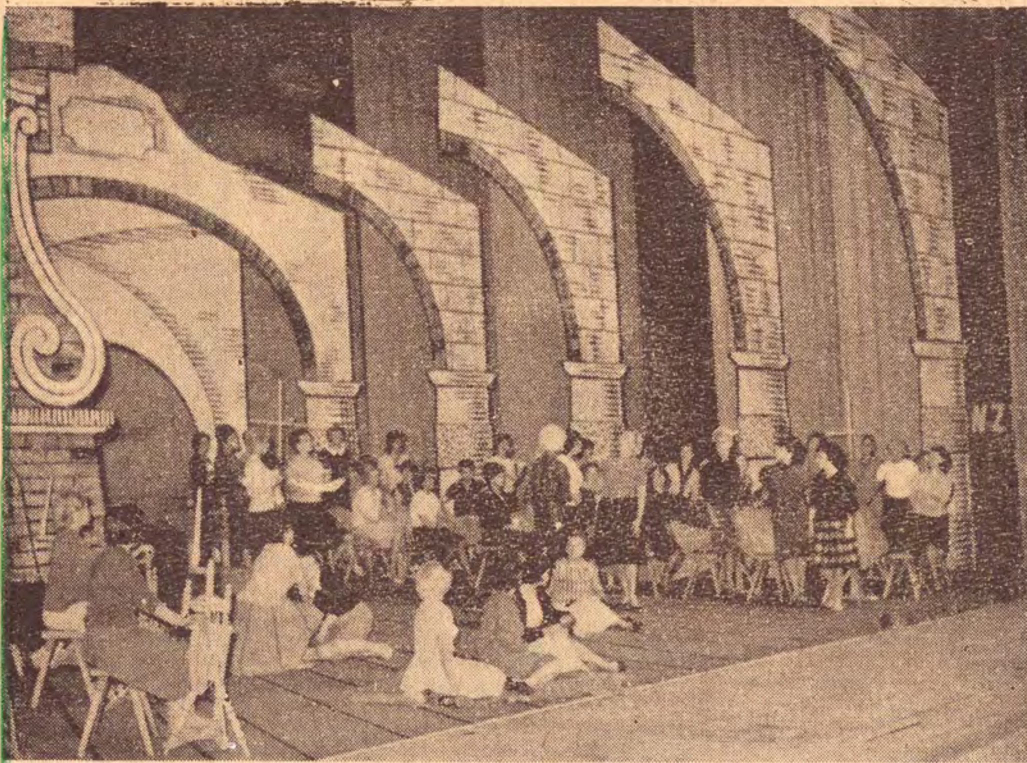
МЁД не для TOЎСТЫХ

Мёд утрымлівае вялікую колькасць аднаго з лёгка засваяльных вугляводаў — вінаграднага цукру (глюкозы), неабходнага для жыўлення сардэчнай мышцы чалавека, і шмат ферментаў, якія дабратворна ўздзейнічаюць на абмен рэчываў. Ёсць у мёдзе і неабходныя для чалавека солі кальцыю, натрыю, калію, магнію, жалеза, фосфару, вітаміны групы B, вітамін C, карацін (правітамін A), а таксама антыбіётыкі.

Мёд, які прыймаецца ў лячэбных дозах, тармозіць выдзяляннe страўнікавага соку, узмацняе дзейнасць кішэчніка. Таму ўрачы часам прызнаюць яго людзям, якія хварэюць на гастрыт з павышанай кіслотнасцю, запорамі. Мёд станоўча ўздзейнічае пры сардэчнасасудзістых захворваннях, хваробах верхніх дыхальных шляхоў, лёгкіх, нервовай сістэмы і печані. Ён высокакаларыйны (100 грамаў мёду даюць 335 калорый) і рэкамендуюцца людзям, якія выздараўліваюць, а таксама тым, у каго малакроўе.

Вельмі важная дазіроўка мёду, якую ўрачы вызначаюць у залежнасці ад індывідуальных асаблівасцей арганізма пацыента. У сярэднім лячэбная доза для дарослага чалавека складае каля 50 грамаў у дзень, у два-тры прыёмы за паўтары-дзве гадзіны да снедання, абеду і вячэры.

Аднак дзякуючы высокай каларыйнасці і вялікаму ўтрыманню вугляводаў мёд не карысны і нават шкодны для тых, хто тоўсты, хварэе на цукровы дыябет. Акрамя таго, у некаторых людзей праяўляецца індывідуальная павышаная адчувальнасць да мёду, так званая ідыясінкразія. І тады нават пасля невялікай колькасці мёду могуць паявіцца моташнасць, крапіўніца, павышэнне тэмпературы, паносы. Такім людзям мёд шкодны.

З візітам у варшаўскай оперы

Кожную прэм'еру оперы папярэджваюць дзесяткі рэпетыцый. Трэба сыграць увесь калектыў: аркестр балет, салістаў, хор, сцэнічнае асвятленне і г.д. На здымку мы бачым, як праводзіцца рабочая рэпетыцыя оперы «Страшны Двор» Манюшкі ў Вялікім тэатры оперы і балета ў Варшаве. На сцэне стаіць ужо дэкарацыя, але артысты апранутыя ў свае штодзённае адзенне.

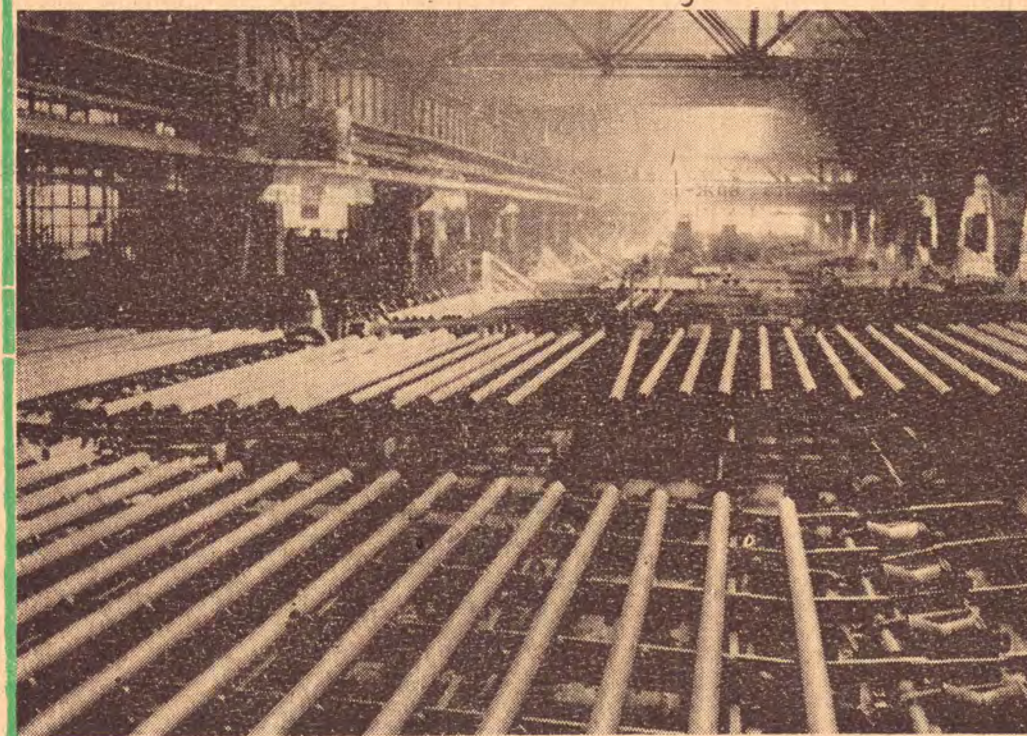
Операй «Страшны Двор» 20 лістапада г.г. пачнецца дзейнасць новай варшаўскай опернай сцэны. (а-ліў)

ТРУБЫ НА ЭКСПАРТ

Металургічны завод імя Б. Берута ў Чэнстахове з'яўляецца прадуцэнтам труб, якія прыносяць краіне многа дэвізаў. Экспартуем іх у краіны народнай дэмакратыі і ў заходнія краіны, як: Данію, Галандыю, Італію, ФРГ, Швецыю, Егіпет, Індзію, Бразілію і ЗША.

На здымку: трубы на халадзільных кратах у пракатным цэху.

(а-ліў)

ЦІКАВА І СТАРОМУ, І МАЛОМУ

Як і дзе жэняцца?

У гарадах Бразіліі маладую пару ў касцёле сустракаюць вясельнымі маршамі — найчасцей іграюць Вагнэра або Мэндэльсона. Пасля вянчання маладых асыпаюць кветкамі, кідаюць ім кветкі пад ногі. У бразільскіх вёсках проста з касцёла ўсе з крыкам і свістам імчаць вярхом на конях, быках і мулах куды-небудзь у маляўнічую мясціну. Там раскладаюць святочныя вогнішчы, наўкола іх танцуюць і спяваюць рытуальныя песні.

У бразільскіх індзейцаў над Амазонкаю яшчэ і цяпер дзе-нідзе захоўваюцца правы для жанчын прызнавацца першай у каханні. Індзейка нясе свайму выбранцу гаршчок з маісавай альбо маніёкавай кашаю. Калі хлопец з'есць кашу, каб бачыла ўсё паселішча, значыць, ён згодзен; а калі недаесць, значыць, ён вагаецца, просіць даць час падумаць.

Папуасы ў Аўстраліі пад час заручын настроены ваяўніча. Мужчыны збіраюцца ў цесны круг наўкола маладых, многазначна памахваючы цяжкімі доўбнямі. Усе яны маюць права быць мужам нявесты. Яе родзічы кажуць:

— Гэтую дзяўчыну мы даем табе. Толькі гэтую адну... Калі яна вырасце, мужчыны аддадуць яе табе.

Маці маладой сурова дадае, зварочваючыся да спалоханага будучага зяця:

— Ты не хутка возьмеш яе за жонку. Возьмеш толькі тады, калі мужчыны табе скажуць.

На Філіпінскіх астравах сватанне дорага каштуе маладому. Яму даводзіцца плаціць — спярша так званыя «ўваходныя» за права наведаць маладую, потым за тое, каб есці і піць разам з яе сяброўкамі, потым за шчасце пагаварыць з ёю, а асобную плату бацькам — за выхаванне дачкі.

У Паўднёвай Афрыцы жыве племя кафраў, у якіх мнагажэнства лічыцца нармальнай справай — зрэшты, як і ў многіх другіх народаў Афрыкі. Жонак тут купляюць, прычым каштуюць яны надзвычай дорага, у сярэднім восем штук быдла. Гэтым тлумачыцца тое, што кафры рэдка жэняцца маладымі. Мужчына, часамі, каб зарабіць на куплю жонкі, ідзе працаваць у шахты.

У неўрадлівыя гады бацька маладой можа зменшыць цану да некалькіх штук быдла, або нават аддаць дачку, так сказаць, на раты.

Маладая жонка становіцца раўнапраўнай у хаце свайго мужа толькі пасля таго, як свёкар дазволіць ёй напіцца малака ў сваім доме.

Кафская жанчына не ведае зайздрасці. Наадварот, яна цешыцца, калі яе муж купляе яшчэ адну-дзве жонкі. З прыходам новых жанчын у дом паменшае работы, бо, па няпісанаму закону, новая жонка павінна дбаць не толькі пра свайго мужа, але і пра яго першую жонку.

У некаторых гарадах Чэхаславакіі ёсць, так сказаць, «вясельныя канцылярыі», якія для тых, хто хоча паехаць у пасляшлюбнае падарожжа, выдаюць патрэбныя рэчы, нпр. лодкі, усялякае рыбацкае і турыстычнае абсталяванне. Канцылярыя можа арганізаваць усё, што патрэбнае для вясельнага балю — букеты, аўтамашыны, вячэру і г.д. У Чэхаславакіі жэняцца вельмі ўрачыста. Шлюб у іх — гэта ўрачыстасць дзяржаўнай вагі і найбольш радасная ўрачыстасць у жыцці. (а-ся)

ХТО НАЙБОЛЬШ ГАВОРЫЦЬ?

Паводле апініі шведскага вучонага Тогда найбольш балбатліваю істотаю з'яўляецца 4-гадовае дзіця. На працягу дня выгаварвае яно каля 12 тысяч слоў. (а-ліў)

АЛЯКСЕЙ КАРПЮК

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Як толькі сцямнела, да Мішкі зноў пачалі сцякацца мужчыны. Васіль Лебядзінскі прыходзіць з сынам і пляменнікам. На грудзях хлопчыкаў нават вісяць бінокли. Мужчыны прыстаюць да малых, жартуюць.

— Айда! — прэ нас з хаты бацька.

Прыбываем зноў да чыгункі. Затойваемся ў тых самых кустах каля палатна. Чакаем, пакуль пройдуць патрулі. Тады асцярожна старымі слядамі ўзбіраемся на насып.

— Адразу сядайце на рэйкі! — кідае стары. — Не маячце!

Сядаем. Бацька пасылае аднаго хлопчыка ў адзін бок пуці, другога — у другі, шэпча:

— Крокаў сто, не болей, і кладзіцеся. Калі што — тры разы каменьчыкам у рэйку, а самі ўцякайце. Пацішэнку толькі.

— Ла-адна.

— Не ладна, а так рабіце, як загадваю. Гэта вам не коўзанкі па лёдзе!

— Добра, дзядзька Нічыпар!

— Дуйце!

Сілуэты вартаўнікоў адразу зліваюцца з фонам лесу, кустоў. Прабуем ключы, чакаем, што загадаюць.

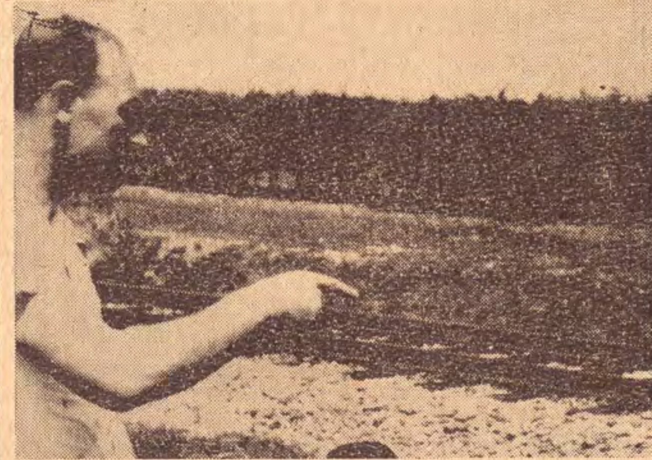
107

Бацька, Шыман, Карповіч і Антончык мяркуюць зводдаль, як узяцца да работы.

— Да шпалы рэйка прымацавана трыма вінтамі, — чуваць Антончыкаў голас. — А шпал пад рэйкай дваццаць. Столькі ж пад другой. Значыць, вінтоў усіх сто дваццаць. А ключы чатыры. Без прывычкі, ды такім дрэнным інструментам давядзецца пакалупацца з гадзіну. Праз дзве праходзяць патрулі. Трэ так: пападкручваць вінты, перадыхнуць, прапусціць варту. Тады прыбегчы сюды і — раз, раз, павыкідваць вінты, паадчапляць рэйкі, адвалачы іх і — гатова! Быць таго не можа, каб да другіх патрулёў не ішоў поезд!

З Іванам згаджаюцца.

— Бярыце інструмент!

Месца дыверсіі ў Сухіх багенцах. Паказвае начальнік штаба атрада Дзмітры Карповіч.

Фота Ул. Паўлючук

108

Прыступаем да работы. Бацька адыходзіць ад кампаніі, прыслухоўваецца, ці не надта бразгаціць жалеза. Асцярожна робім самае цяжкае — з дзвюх рэек да паловы адкручваем вінты. Папраўляем рукамі камені на броўцы, раўняем жвір, ссоўваемся з насыпу і — у кусты!

Праходзіць адзін цягнік, потым — другі. Амаль услед за апошнім чуецца нямецкая гаворка — ідуць патрулі. Урастаем у зямлю, нават не дыхаем: заўважаць ці не?! Якраз на месцы, дзе панадкручваны вінты, немцы чагосьці спыняюцца. На пуці мірна бліскае запальнічка, слабое святло на хвіліну асвятляе чалавечыя насы — салдаты ўсяго прыкурваюць. Жывыя вугалькі папярос пачынаюць варушыцца ў цемры. Немец працягвае размову, і яна, быццам гудзенне мухі, цішэе і знікае зусім. Яшчэ там раз ці два шоргае жвір, стукае камень, з адхону коціцца мерзлая грудка, і ўсё заміpae. Нас агортвае страшэнны азарт.

— Пара, мусіць! — выдыхае Васіль.

— Толькі ш-ш-ш! — папярэджвае бацька.

Дападаем да пуці і ў адзін момант выкідваем вінты. Ледзь Антончык паспявае паадвінчваць французскім ключом рэйкі на стыках, як мы хапаем адну за канец, валачом убок, і рэйка з глухім стогнам ляціць пад адхон; хапаем другую.

— Цяпер марш адгэтуль!

Спаўзаем з насыпу і зноў зашываемся ў кусцікі. Да наступнага патруля амаль дзве гадзіны. Быць таго не можа, каб за гэты час не ішоў цягнік!

І праўда, чакаць доўга не даводзіцца. На ўсходзе, дзесьці на станцыі Крынкі, чуваць сіплы гудок.

109

ТРЫБУНА *чытачоў*

Вітаем Зару Далуханаву

Народная артыстка РСФСР і Армянскай ССР, адна з лепшых спявачак свету. Была: у Венгрыі, Чэхаславакіі, ГДР, Англіі, Францыі, Італіі, Грэцыі, Швецыі, Нарвегіі, Румыніі, Аргенціне, Уругвай, Бразіліі, Коста-Рыцы, Мексіцы, ЗША.

Газета «Пары-Прэс» напісала пра яе: «чысціня і роўнасць голасу Далуханавай кваліфікуе яе да фенаменаў. Яе голас — інструмент без недахопаў». Падобна аб Далуханавай пішуць усе і ўсюды. Публіка Францыі назвала яе «залатым галасам нашага веку».

У рэпертуары мае 500 твораў 100 кампазітараў. Акрамя таго спявае незлічоную колькасць народных песень.

Любімыя кампазітары артысткі: з даўніх — Бах, з сучасных — Пракоф'еў.

Бацькі Далуханавай былі вялікімі музыкантамі.

У Беластоку Далуханава будзе спяваць 13 кастрычніка 20 твораў 8 кампазітараў. (вл)

Культура раўняецца палітычнай свядомасці

Масавасць арганізацыі ЗМВ на Беласточчыне — адна з ніжэйшых у краіне. Да V-га Ваяводскага з'езда ЗМВ (адбудзецца ў канцы б.г.) і III-га краёвага беластоцкая арганізацыя хоча значна павялічыць свае рады. Найбольш моладзі — членаў ЗМВ на Беласточчыне ёсць у т.зв. раёне ЭГО (паветы: Элк, Галдап, Алецка). Ведаем таксама, што гэта найбольш загаспадараваны раён ваяводства, з высокай сельскагаспадарчай і бытавой культурай. На такой падставе можна спрабаваць зрабіць вывад: рэдкасць радоў ЗМВ на Беласточчыне сведчыць аб яшчэ далёка недастатковай культуры і свядомасці агульнай нашай моладзі. Тут вялікі рэзерв для працы актывістаў і гурткоў ЗМВ.

(вл)

Усё больш тэлевізараў

У чэрвені гэтага года для пачатковай школы ў Барысаўцы былі куплены тэлевізар за сабраныя грошы аднавяскоўцаў. Праўда, вялікая ў тым заслуга павятовых улад, якія далажылі большую палавіну патрэбнай сумы. Тэлевізар, як гавораць некаторыя з аднавяскоўцаў, вельмі добрая штука. Можна вольны час правесці аглядаючы апошнія паведамленні і фільмы. А цяпер у вёсцы паявіўся яшчэ адзін тэлевізар. З часам колькасць іх яшчэ павялічыцца, таму што не трэба нікуды хадзіць: і паведамленні і кіно дома.

Вера Анішчук

Барысаўка

ВАЛАСЯНЫ ПРАДУКТ

У гэтым выпадку разыходзіцца не пра нейкія паласатыя вырабы народнай творчасці. Усё пачалося ад выпадку, калі кліент белавежскага буфета «Зубр» на Стачку захлябнуўся бутэлькаю аранжады, поўную валасоў брунета ці брунеткі. Гэты выпадак падарваў давер да чысціні ў аранжададвай фірме мясцовага ГС-у.

Каб ратаваць гонар Белавежы, хтосьці пажартаваў, што гэта была аранжада на зуброўцы. Кліент аднак застаўся непацешаным і плявяўся. (ся)

Гімнастычны паказ на дажынках у Новым Беразове. Фота К. Кавалік

Дажынкі ў Новым Беразове

12 верасня г.г. у Новым Беразове адбылося свята ўраджаю сялян Гайнаўскага павета. Ва ўрачыстасці ўдзельнічалі: І сакратар ПК ПАРП — Міхал Нядзведзь, старшыня ППРН — Аляксандр Хілецкі, сакратар ПК ЗСЛь — Валенты Катвіцкі.

Школьная моладзь беларускага ліцэя ў Гайнаўцы ўручыла гаспадару дажынак дажынкавы вянок і традыцыйную буханку хлеба з сёлетшняга ўраджаю.

Пасля афіцыйнай часткі адбыліся мастацкія выступленні і спартыўныя гульні. Арганізавана таксама сельскагаспадарчую выстаўку, на якой можна было ўбачыць новыя сельскагаспадарчыя машыны, пародзістае быдла і высокаагатунковыя сельскагаспадарчыя плады.

Дажынкі закончыліся народнымі гульнямі.

Ю. Козак

Гайнаўка

ПАТРЭБНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ

У Бельскім Медыцынскім ліцэі васемнаццатага верасня ўтворана гурток ЗМС-у. Належыць да яго 38 членаў.

План дзейнасці гуртка сцісла павязаны з задачамі гэтай школы. І так, перш за ўсё будзе звернута ўвага на справы дапамогі слабейшым вучням з боку лепшых вучняў. Сяброўскае ўзаемадапамога з'яўляецца надта важным выхаваўчым момантам у дзейнасці школьнай арганізацыі ЗМС.

Планцуецца таксама правядзенне школьных эліміінацый квізавых лігаў, вечарынак. (ся)

РАТУНАК НА ВОСЕНЬ

На ўсіх пэкаэсавых паўстанках каля шашы Гайнаўка — Бельск будуюцца зграбныя пачакальні для пасажыраў — мураваныя і каляровыя. Гэтыя малюткія будоўлі вельмі на часе, бо надыходзіць восень са сваімі халадамі, дажджамі і вятрамі.

Цяпер будзе дзе пачакаць на аўтобус без рызыка прастуды, хваробы. (ся)

Святло ў Аўгустове

У вёсцы Аўгустова (Бельскі павет) на вуліцы ёсць электрычнае святло. Але ўвечары мала калі хто бачыў, каб яно свяцілася. Чаму так? Ці няма лямпачак? Не... Лямпачкі тут амаль на кожным слупе. Няма ў Аўгустове толькі такой асобы, якая б занялася ўключэннем святла на вуліцы. Скрынка, дзе знаходзіцца ўключальнік, замкнута на замок і ніхто не мае доступу да яе. Вось праз гэта сяляне вёскі Аўгустова ходзяць упоцемку і б'юць гузы на ілбах.

Л. Л.

Мая парада Лілі!

Я прачытала ў «Ніве» ліст 15-цігадовай Лілі, якая знайшлася сапраўды ў цяжкім становішчы, як на яе маладыя гады. Я ўжо старэйшая жанчына і прафесіянальная мая праца таксама неразлучная са справамі дарастаючай моладзі. Мяне цікавяць усе праблемы моладзі, таму я пастанавіла даць сваю параду Лілі.

Лілія яшчэ вельмі маладая і нічога дзіўнага, што яна баіцца гэтага хлопца, які так брыдка паступае з ёю. Ён жа яшчэ не дарос да спраў дарослых, але відаць хлопец упарты і станоўчы, як піша аб ім Лілія.

Калі б Лілія і яе хлопец з'яўляліся вучнямі, дык парада мая была б іншая, ну і на мой погляд «барацьба» з гэтым хлопцам была б лягчэйшая. Інакш рада мая такая. Лілія павінна сказаць аднак аб гэтым сваім бацькам і то як найхутчэй, расказаць усё праўдзіва так, каб не зразумелі. Сяброўкам не павінна замнога гаварыць, яны ж бываюць не вельмі дыскрэтнымі. А сама Лілія павінна катэгарычна заявіць хлопцу, каб урэшце адчапіўся ад яе, што больш з ім не будзе гаварыць і сустракацца. Павінна сказаць гэта станоўча і адважна, гэта многа значыць. А сваёй дарогай, бацькі Лілі павінны (асабліва бацька) пагаварыць з гэтым хлопцам у яго хаце, пры яго бацьках. Ён напэўна будзе баяцца супраціўляцца бацьку Лілі і сваім бацькам, бо ж хлопец гэты мае таксама толькі 15 год, таму я думаю, што бацькі маюць яшчэ вялікі ўплыў на яго.

Гэта павінна дапамагчы і напэўна дапаможа. Лілі клопаты павінны як найхутчэй скончыцца.

Таго і жадае Лілі

Ольга з Сакольскага павета.

— З ранеными! — звініць нацягнуты голас Васілёвага пляменніка.

— Чаму ты думаеш? — пытаецца Антончык, паверыўшы, што хлопчык па нечым пазнаў эшалон.

— З усходу ж!

— Маўчы! — лаецца бацька, ён увесьператвараўся ў слых.

Тым часам ужо коціцца гул па рэйках. Поезд набірае хуткасць і набліжаецца, а у нас на сэрцах нешта расце. Ужо навет чуваць пыхканне. Бацька ў такт падбадзёрвае паравоз:

— О-та-та-та! О-та-та-та! Да-вай, да-вай! Да-вай, да-вай!

А Шыман у нарастаючым гуле дзіка і зларадна крычыць:

— Эх, пакласлі б яшчэ бораны па баках чыгункі, каб мякчэй было ім падаць!

У яго вачах бліскае дзікі агеньчык, адбіты ад паравоза.

Напружанне даходзіць да крайнасці. Не памятаючы сябе, узнімаемся, прагна глядзім на асветленыя чырвоныя колы і думаем адно:

«Ну, падай жа ты, урэшце!»

Здалося, што месца, дзе няма рэек, паравоз пераляцеў. І нейк зусім нечакана раптам пачынае грукатаць, быццам цягнік наляцеў на вялізныя камяні. Ад раптоўнага тармажэння на ўсю даўжыню эшалона з колаў пырскаюць струмені іскраў і агню. Нешта скрыпіць, трашчыць. Пышкае пара і пачынае дрыжаць зямля — валяцца вагоны. Дрыжыкае не то лістовае жалеза, не то шкло, не то пустыя бочкі, адно міллён разоў мацней, чым дрыжыкае на возе, калі той імчыць па бруку. У паравозе зікае святло, чорны сілуэт яго пераставе варушыцца, застывае. Усё, як пачалося раптам, так раптам і сціхае. У цемры нічога не разабраць; нейкая суцэльная маса дзікай канфігурацыі паўстала перад намі. Адтуль жаласлівы і звар'яцелы голас прарэзліва лямантуе:

— Ferenz, wo bist du? Was ist denn los?[1]

Варта было жыць на свеце толькі дзеля адной такой хвіліны!

З сыкам узлятае ракета. Першай адказвае другая з бункера. Потым ракеты пачынаюць узлятаць яшчэ, яшчэ і ўсё далей, шырэй робіць асветлены круг, перарагаючы цэмру на дзесяткі кіламетраў навокал. Удалечыні ўжо відаць страшаўскія хутары, Гарадок, нават за імі лес. Памалу ракеты ападаюць і становіцца яшчэ цямней, чым было. Раптам нам робіцца страшна ад таго, што натварылі. Мы не ў стане вымавіць і слова. Потым страх пераходзіць у светлае пачуцце перамогі, і мы нібы прачынаемся. Бацька крычыць, што прыблізна мае такі сэнс:

— А вось вам, гады, ведайце!

Тады па-маладому бяжыць. Гэтак жа лёгка кідаемся бегчы і мы. Бяжым, захлынаючыся ад шчасця, хоць кожны з жудасцю думае: а што цяпер будзе?

(Працяг будзе)

[1] — Фэрэнц, дзе ты? Што здарылася?

110 111

Колькі знакаў

Развязка гульні са старонкі 8.

Знакаў 25 (некаторыя паўтараюцца).

Праграма на 12—17.X.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

„Holenderska przygoda" (angielski), 12—13. „Ballada o dziewczynie" (wietnamski), 14—15. „Prawo i pięść" (polski), 16—17.

Кляшчэлі

„O życie dla Ruth" (angl.), 12—13. „Bitwa nad Wołgą" (szwedzki), 14—15. „Światło na twarzy" (węgierski), 16—17.

Дубіны

„Biedni bogacze" (węgierski), 16—17.

Нарва

„Podróż w kwiecień" (radz.), 13—17.

Нараўка

„Pięciu" (polski), 16—17.

Чыжы

„Życie raz jeszcze" (polski), 13—17.

Дубічы Царкоўныя

„Handlarze opium" (chiński), 13 — 17.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Czterdzieści minut przed świtem" (radz.), 13—17.

Орля

„Na tropie policjantów" (angielski), 13—17.

Райск

„Głos ma prokurator" (polski), 13—17.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Królewna i rybak" (czeski), 12—14. „Skowronek" (węgierski), 15—17.

Міхалова

„Znowu Max Linder" (franc.), 12—13. „Powodzenia, chłopcze" (jugosł.), 14—15. „Gorąca linia" (polski), 16—17.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Ewa A-side" (węgierski), 12—13. „Czarne i białe" (USA), 14—15. „Skowronek" (węgierski), 16—17.

Мілейчыцы

„Bajka o zmarnowanym czasie" (radz.), 12—13. „Kronika jednego dnia" (radz.), 14—15. „Gładka skóra" (franc.), 16—17.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Kapitan" (bułgarski), 12—13. „Lalawice z krańca świata" (franc.), 14—15. „Inspektor Morgan prowadzi śledztwo" (angl.), 16—17.

Шудзялава

„Banda" (polski), 13—17.

Сідра

„Kapo" (włoski), 12—13. „Twarzą w twarz" (jugosł.), 14—15. „Walkower" (polski), 16—17.

Сухаволя

„Legenda o wilku Lobo" (USA), 12—13. „Nowy Gilgamesz" (węgierski), 14—15. „Wojna trwa" (włoski), 16—17.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор

„Rachunek sumienia" (polski), 16—17.

Ліпск

„Hatifa" (NRD), 16—17.

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 43. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458 Bitk C-3.

Класіфікацыя цэн на лён гэта, брат, такая штука, што не аднаго разумнага можа давясці да дурноты. Быў у мінулым годзе лянок замораны, бо пагода абышлася з ім, бы мачаха з сіратою. Ніхто не меў добрага ільну і скупшчыкі задаволіліся тым, што людзі ім папрывозілі — плацілі нават першагатунковыя цэны.

Скупшчыкі круцілі галовамі, але плацілі Цяпер, кажуць, лён удаўся на славу. Накланяліся бабы перад ільном, ох, накланяліся.

Кланяліся вырываючы яго, кланяліся раскладаючы яго на падмоклых лужках, кланяліся збіраючы яго і зноў раскладаючы на сухіх пясчаных пагорках, каб сонца яго сушыла і ветрык ласкаў. Потым з любасцю кумячылі яго, ох, накумячыліся-натрапаліся нашы бабы. Лён не пшаніца, якую скасіў, змалаціў і баста.

ДЫШЛЕВАЯ КЛАСІФІКАЦЫЯ

Пачалі людзі прывозіць серабрысты лянок доўгакосы, а скупшчыкі закруціліся, бы чмялі на саломінках. Аказалася, чамусьці не плацяць цэн першагатунковых, хаця ў мінулым годзе плацілі нават за горшы лён.

Скупшчыкі — народ каваны на ўсе чатыры ногі, знайшлі вытлумачэнне. Кажуць:

— Лён павінен быць сухім як перац.

— Перац па пяцьсот злотых за кілаграм, — сказала цёта.

— Лён не перац табе, баба! — віснуў скупшчык, аж усе паціхлі.

Найадважнейшым у нас дзядзька Сцяпан, які яшчэ ў царскую вайну даслужыўся медалёў поўныя грудзі. Ён сказаў уголас:

— Панімаем як разгружаем, а як палучаем — нічога не панімаем. Быў лён рахітычны — пайшоў за першы гатунак, удаўся цяпер лён добры — стаў другім гатункам, таму, што лён не перац...

Скупшчык адчуў дзядзькаву адвагу, таму прамаўчаў яго філасофію.

— Мы рукі надрываем, а вы цэны! — выпаліла старая Ольга і тут жа схавалася за спіны другіх бабаў, каб скупшчык не пазнаў яе.

— Класіфікацыя бы дышаль, куды не павярні — вышаў, — зажартаваў скупшчык, каб людзі не злавалі. Але з яго жарту нават бабы не засмяяліся.

ДЗЯДЗЬКА ЛЯВОН

УПЭЎНЕНАСЦЬ

Мужчына стаяў каля рэчкі і пільна глядзеў супраць плыні.

— Чаго ты глядзіш? — спыталі ў яго прахожыя.

— Бяда. Жонка ўтапілася.

— Дык ты ж глядзі не супраць, а па плыні вады, — параілі яму.

— Не, я добра ведаю сваю жонку: яна ўсё рабіла наадварот.

КВАТАРАНТ

Да следчага прывялі двух злодзеяў.

— Дзе ты жывеш? — пытае ў аднаго з іх следчы.

— Пад мостам, — не задумваючыся, адказвае той.

— А ты? — спытаў ён другога.

— А я ў яго на кватэры. — спакойна адказаў другі.

У ЗАГСЕ

— Кахаеце? Праверым...

НЕ НА ТОЙ НОЦЕ

Пачуўшы песню Салаўя,
Сказала Жаба,
Седзячы ў балоце,
— Што Салавей!
Не ў захапленні я,
Не на маёй спявае ноце.
Ніяк яго
Не разумею —
Няўжо ён квакаць
Не ўмее?

Яўген Крупенька

— Паглядзі! Самая новая мадэль.

ЯШЧЭ НЕ МОЖА

Маленькі хлопчык робіць нешта пад вярбою. Дзень сонечны, але халаднаваты. Маці кажа:

— Іванка, ідзі па сонейку пагуляй.

— Я яшчэ ракеты не закончыў, каб па сонейку гуляць, — адказвае хлопчык.

АПРАЎДАЎСЯ

Маці сварыцца на свайго малога сына, які спазніўся на вячэру.

— Лёня, я дзве гадзіны клічу цябе да стала, а ты ўсё не ідзеш. І хто толькі з цябе выйдзе?

— Афіцыянт, — адказвае сын.

НЕЧАКАНАЯ ПАДЗЯКА

Ідуць па лесе двое Адзін — наперадзе, другі — ззаду.

Першы, каб не абыходзіць дрэва, узяў і добра адцягнуў галіну. Калі ён адпусціў яе, яна, як спружына, моцна сцебанула па твары другога. Пасля гэтага пацярпеўшы і гаворыць:

— Дзякуй табе, што прытрымаў галіну, а то б магла насмерць забіць.

Якая б прыемная цішыня настала, каб людзі гаварылі толькі тое, аб чым добра падумалі.

НЕ СКАЗАЛІ

Супрацоўнікі былі прыемна здзіўленыя.

— Вы заўважылі, — сказала Ганна Міхайлаўна, — наш Іван Пятровіч сёння такі добры, мілы. Ён нават павітаўся са мною за руку...

— Са мною таксама, — пасвятлеўшы ад радасці, сказала Ніна Хведараўна.

Падзея сапраўды была незвычайная. Начальнік аддзела Іван Пятровіч быў сёння, як ніколі, ветлівы. Замест звычайнага абыякавага кіўка галавою ён з усімі павітаўся за руку, нават шуткаваць спрабаваў.

Перамены ў паводзінах начальніка вельмі ўсім спадабаліся. Супрацоўнікі з падвоенай энергіяй узяліся за працу.

Праз некалькі гадзін Іван Пятровіч выйшаў з кабінета і з мяккаю ўхмылкаю на акругленым твары сказаў:

— Я, таварышы, на канферэнцыю пайшоў... Вы ўжо тут без мяне спраўляйцеся...

Ніхто і ўвагі не звярнуў на тое, што на прафсаюзнай канферэнцыі былі дэлегаты і ад аддзела, якім кіруе Іван Пятровіч. Яны, вядома, маглі пры выпадку сказаць усім на канферэнцыі пра некаторыя не зусім вартыя якасці свайго кіраўніка. Маглі...

А на наступны дзень Іван Пятровіч, як заўсёды, роўна ў дзевяць гадзін раніцы прайшоў у свой кабінет, на хаду абыякавым кіўком галавы павітаўся з супрацоўнікамі.

А праз некалькі мінут голас яго грымеў бурнымі раскатамі. Іван Пятровіч некага разносіў за якуюсьці коску, пастаўленую не да месца ў пададзеным на подпіс дакуменце.

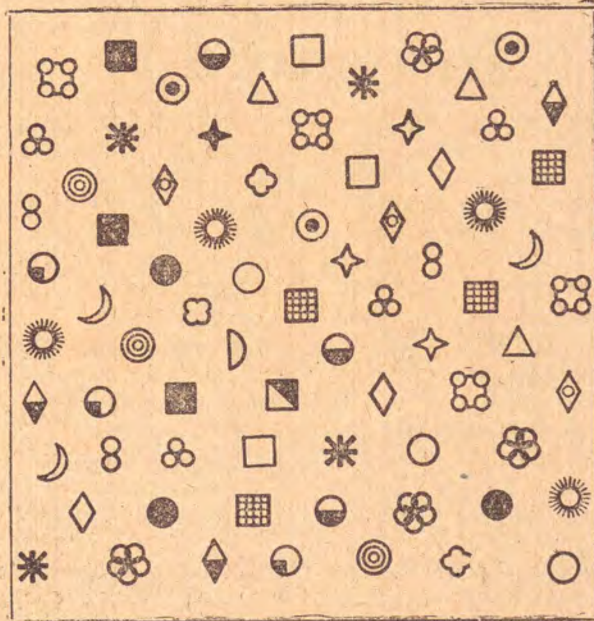
І супрацоўнікі зразумелі:

— Івана Пятровіча выбралі.

З. Ільеўскі

УСЯЧЫНА

КОЛЬКІ ЗНАКАЎ?

Прыглядзцеся ўважліва знакам, якія намаляваны ў рамцы. Затым, з гадзіннікам у руках, на працягу трох мінут пастарайцеся праверыць, колькі розных знакаў змяшчае табліца.

Развязка — унутры нумара.

КУР'ЁЗЫ

Адна дама на працягу доўгага часу безвынікова намагалася запрасіць да сябе ў госці Марка Твена. Урэшце паслала яму наступны ліст: «Місіс А. М. Сміт у аўторак паміж 15 і 18 гадзінамі будзе дома». Неўзабаве яна атрымала назад свой ліст з прыпіскай: «Я таксама. Марк Твен».

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе дзяўчат з Альхоўкі, Гайнаўскага павета змяшчаем польскую песню:

BAL ARLEKINA

I.

W wielkim sklepie z zabawkami,
Pełnym wystrojonych lal,
Nocą gdzieś za żaluzjami
Chce Arlekin wydać bal.
Pragnie zdobyć Colombinę
I ballady śpiewać dziś....
Stroił właśnie mandolinę,
Gdy mu pluszowy szepnął miś:

To nie te czasy Arlekinie, nie te czasy,
Dziś saksofony Arlekinie, kontrabasy
I nie da rady zdobyć serca przez ballady,
Bo dawno minął, minął czas arlekinady.
Dziś Colombiny chcą begiuny, albo twista,
To Arlekinie, nim noc minie
Wykorzystaj i zatańcz twista z Colombiną,
Która wie, że tylko twista, twista, twista tańczy się.

II.

Wielki bal już się zaczyna,
Wszędzie tylko, tylko twist.
Tańczy piękna Colombina,
A Arlekin pisze list.
„Pani! Kocham Cię szalenie,
Lecz zagłusza serca rytm
Modne mocne uderzenie
I serc nie słychać przez big-beat”.

To nowe czasy Arlekinie... itd.

